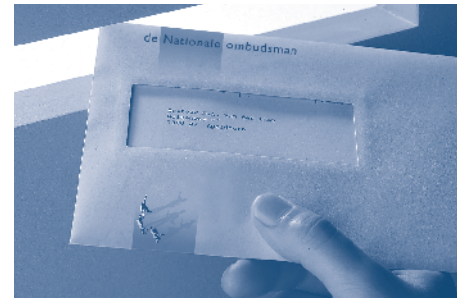

Jeugdreclassering Pascal

27 juni 2008
rapport 2008/111

Openbaar rapport

Rapportnummer:

2008/111

Datum: 27 juni 2008

Verzoekschrift van

de heer K. te Hoogkarspel,

met een klacht over een gedraging van

Bureau Jeugdzorg, afdeling Jeugdhulp en Jeugdreclassering te Alkmaar.

Bestuursorgaan:

Stichting Bureau Jeugdzorg Noord-Holland te Haarlem.

SAMENVATTING

1. Voorgeschiedenis

Op 30 april 2007 werd Pascal, een zestienjarige jongen, in Noord-Holland door twee mannen op gewelddadige wijze om het leven gebracht. Pascal handelde in drugs. De mannen waren uit op zijn geld en cocaïne.

Acht maanden daarvoor had de kinderrechter Pascal voor de handel in drugs veroordeeld tot vier maanden jeugddetentie. Van deze straf was één maand voorwaardelijk opgelegd met een proeftijd van twee jaren. Daarnaast werd hem de maatregel hulp en steun opgelegd, uit te voeren door Bureau Jeugdzorg Noord-Holland.

Op het moment van overlijden waren de doelstellingen die Bureau Jeugdzorg in het kader van de begeleiding had gesteld niet bereikt. Op 11 mei 2007 verzocht de vader van Pascal de Nationale ombudsman onderzoek in te stellen naar de vraag of de afdeling jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg voldoende (voortvarend) actie heeft ondernomen bij de hulpverlening aan zijn zoon.

2. Onderzoek Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman heeft naar aanleiding van het verzoek van de vader van Pascal onderzoek verricht naar de wijze waarop Bureau Jeugdzorg invulling heeft gegeven aan de uitvoering van de jeugdreclassering aan Pascal. Bureau Jeugdzorg had daartoe een plan van aanpak opgesteld waarin drie doeleinden waren geformuleerd. Pascal zou meewerken aan de benodigde hulpverlening, Pascal zou naar school gaan en Pascal zou niet recidiveren of drugs gebruiken.

Het onderzoek richt zich op de afdeling Jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg Noord-Holland. Met de invoering van de Wet op de Jeugdzorg in 2005 is de uitvoering van de jeugdreclassering een taak geworden van de Bureaus Jeugdzorg. Daarnaast zijn ook de jeugdofficier van justitie en de Raad voor de Kinderbescherming bij de jeugdreclassering betrokken. Zij zijn als informant tijdens het onderzoek gehoord.

3. Beoordeling

Ten aanzien van de doelstelling dat Pascal zijn medewerking zou verlenen aan de juiste hulpverlening, te weten activerende gezinsbegeleiding in de thuissituatie, komt de Nationale ombudsman tot de conclusie dat Bureau Jeugdzorg dit niet voortvarend genoeg heeft aangepakt. Allereerst duurde het vier maanden voordat Bureau Jeugdzorg een zorgverlener had gekozen en het gezin daar had aangemeld. Vervolgens duurde het nog vier maanden voordat Bureau Jeugdzorg het indicatiebesluit, dat voor deze begeleiding nodig was, had opgesteld. Pas op 3 mei 2007 ontving De Praktijk, de zorgverlener die de behandeling zou geven, het indicatiebesluit. Pascal was toen al overleden.

De tweede doelstelling was er voor te zorgen dat Pascal een goede dagbesteding had. Gezien zijn leeftijd betekende dit het zorgen voor een goede opleiding. Bureau Jeugdzorg pakte deze taak aanvankelijk voortvarend op. Direct na zijn vrijlating werd er een school voor Pascal gevonden. Toen Pascal na twee maanden begon te spijbelen pakte Bureau Jeugdzorg dit niet adequaat aan. Nadat duidelijk was geworden dat het voeren van gesprekken en het geven van een aanwijzing niet hielp, draalde Bureau Jeugdzorg te lang met het waarschuwen van de andere instanties, die betrokken zijn bij de reclasseringsketen, te weten de Officier van Justitie en de Raad voor de kindbescherming. Wel deed Bureau Jeugdzorg een melding aan de leerplichtambtenaar van de gemeente. Dit leidde echter niet tot een reactie.

Pas medio maart 2007, toen de vader van Pascal met een dringende brief en in diverse gesprekken had aangegeven dat de situatie thuis met Pascal niet langer vol te houden was en dat Pascal dreigde af te glijden in de goot, deed Bureau Jeugdzorg een melding aan de Raad voor de Kinderbescherming en een terugmelding aan de jeugdofficier van Justitie. De Raad voor de Kinderbescherming kondigde begin april 2007 onderzoek te zullen verrichten naar de noodzaak van een beschermingsmaatregel. Op het moment van overlijden van Pascal had de Raad het onderzoek nog niet gestart en ging Pascal al maanden niet meer naar school. De officier had op dat moment nog niet gereageerd.

Ook ten aanzien van deze doelstelling oordeelde de Nationale ombudsman dat Bureau Jeugdzorg in strijd met het beginsel van voortvarendheid heeft gehandeld. Ook het tijdig inschakelen van ketenpartners maakt deel uit van voortvarend en daadkrachtig optreden. Dit was in dit geval onvoldoende gebeurd.

Het derde doel van het plan van aanpak was het voorkomen van recidive en beheersing van het middelengebruik. De Zorgverlener, De Praktijk, liet na de intake met Pascal op 12 december 2006 aan Bureau Jeugdzorg weten drugsgebruik te vermoeden. Daarom adviseerde De Praktijk aan Bureau Jeugdzorg om Pascal te stimuleren bij wijze van tussentijdse behandeling naar de Brijderstichting, een instelling voor verslavingszorg, te sturen. Bureau Jeugdzorg besprak deze signalen met Pascal, maar omdat Pascal zelf ontkende volgde geen verdere actie. Bureau Jeugdzorg was op het moment van overlijden van Pascal er niet van op de hoogte dat hij weer in drugs handelde en zelf ook gebruikte. Hoewel de kans op recidive groot werd geacht, omdat Pascal nog in dezelfde vriendenkring verkeerde als voor zijn detentie en maandenlang geen dagbesteding had, besteedde Bureau Jeugdzorg hier niet veel aandacht aan. De Nationale ombudsman oordeelde dat Bureau Jeugdzorg in strijd heeft gehandeld met het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving omdat Bureau Jeugdzorg er niet in was geslaagd om de voor een goede uitvoering van zijn reclasseringstaak vereiste informatie te verkrijgen.

Ter afsluiting

In zijn slotbeschouwing concludeert de Nationale ombudsman dat de hulpverlening aan Pascal door verschillende oorzaken niet tijdig op gang is gekomen.

Als belangrijkste oorzaak ziet hij bij Bureau Jeugdzorg het gebrek aan resultaatgerichte aanpak en onvoldoende controle of beoogde resultaten bereikt worden. Daarnaast bleek de effectieve begeleiding van Pascal naast Bureau Jeugdzorg ook afhankelijk te zijn van

vele andere instanties die als schakels in een keten werken, zoals onder meer de officier van justitie, de Raad voor de Kinderbescherming, de leerplichtambtenaar en het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ).

Ook de Raad voor de Kinderbescherming en de Officier van Justitie ontvingen signalen, maar om verschillende redenen volgde geen actie die van belang zou blijken te zijn. Heel veel instanties en functionarissen deden volgens het boekje ieder hun aandeel van hun taak, maar van effectieve op elkaar afgestemde begeleiding van Pascal kwam niets terecht. Geen enkele functionaris treft individueel blaam, maar het systeem waarin zij werken bleek tot vrijwel niets in staat.

INHOUDSOPGAVE

Openbaar rapport.....	1
Samenvatting.....	1
Inhoudsopgave.....	1
1. Inleiding.....	3
1.1. Aanleiding onderzoek.....	3
1.2. Reikwijdte onderzoek.....	3
1.3 Toetsingskader.....	4
1.4. Onderzoeksmethode.....	5
1.5. Leeswijzer rapport.....	5
2. Bevindingen.....	7
2.1. Algemeen.....	7
Voorgeschiedenis.....	7
Start van de maatregel hulp en steun.....	8
2.2. Behandeling.....	9
Feiten.....	9
Reacties betrokken instanties.....	10
Beoordeling.....	12
Aandachtspunten:.....	13
Knelpunten:.....	13
2.3. Schoolbezoek.....	14
Feiten.....	14
Reacties betrokken instanties.....	18
Beoordeling.....	21
Aandachtspunten.....	23
Knelpunten:.....	23
2.4. Middelengebruik en recidive.....	23
Feiten.....	23
Reacties betrokken instanties.....	26
Beoordeling.....	27
Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerking houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven. Dit houdt in dat een bestuursorgaan voor een goede uitvoering van een taak zoals jeugdreclassering zich voortdurend goed op de hoogte moet stellen van de situatie van de te begeleiden jeugdige.	27
Aandachtspunten:.....	28
Knelpunten:.....	28
3. Slotbeschouwing.....	29
4. BIJLAGEN.....	33
A. Informatieoverzicht.....	33
B. Achtergrond.....	34
C. Chronologische overzichten.....	40
D. Reacties Bureau Jeugdzorg en andere betrokken instanties.....	42

E. Behoorlijkheidscriteria Nationale ombudsman.....	53
Formele behoorlijkheid.....	55

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding onderzoek

Op 30 april 2007 werd in Noord-Holland Pascal, een zestienjarige jongen, door twee mannen op gewelddadige wijze om het leven gebracht. Pascal handelde in drugs. De mannen waren uit op zijn geld en cocaïne. Pascal was op 10 augustus 2006 door de kinderrechter veroordeeld voor de handel in drugs. Pascal was op dat moment nog in zijn proeftijd. Hij werd begeleid door Bureau Jeugdzorg in het kader van de jeugd-reclassering.

Op de dag van het overlijden van Pascal was geen enkel doel dat in het kader van deze reclassering door Bureau Jeugdzorg was gesteld gerealiseerd. Pascal was nog in het drugscircuit actief en gebruikte ook zelf. De bijzondere begeleiding die hij volgens psychologisch onderzoek nodig had, was nog niet op gang gekomen. Evenmin had Pascal een vaste dagbesteding. Hij ging al maanden niet meer naar school.

Op 11 mei 2007 ontving de Nationale ombudsman een verzoek van de vader van Pascal om onderzoek in te stellen naar de vraag of Bureau Jeugdzorg voldoende (voortvarend) actie heeft ondernomen om ter uitvoering van het vonnis van de rechtbank Alkmaar van 10 augustus 2006 de hulpverlening aan zijn zoon op gang te brengen.

1.2. Reikwijdte onderzoek

Het onderzoek richt zich op de afdeling Jeugdreclassering van Bureau Jeugdzorg Noord-Holland. Met de invoering van de Wet op de Jeugdzorg in 2005 is de uitvoering van de jeugdreclassering een taak geworden van de Bureaus Jeugdzorg (zie Bijlage B., onder 1.). De rechter veroordeelde Pascal bij vonnis van 10 augustus 2006 tot vier maanden jeugddetentie onvoorwaardelijk met aftrek, waarvan een maand voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaren. Als bijzondere voorwaarde werd hem de maatregel van hulp en steun opgelegd, uit te voeren door Bureau Jeugdzorg Noord-Holland.

Bij jeugdreclassering zijn naast Bureau Jeugdzorg ook de jeugdofficier van justitie en de Raad voor de Kinderbescherming betrokken. De Raad is belast met het houden van toezicht op de uitvoering van de reclasseringshandelingen. Het Openbaar Ministerie is belast met het toezicht op de naleving van bijzondere voorwaarden. Daarnaast waren ook de leerplichtambtenaar van de gemeente en een bureau voor psychologische hulpverlening bij de begeleiding van Pascal betrokken.

Zij zijn als informant tijdens het onderzoek gehoord. De samenvattingen van deze gesprekken en de schriftelijke reactie van Bureau Jeugdzorg zijn opgenomen in de Bijlagen onder D. van dit rapport.

1.3 Toetsingskader

Wanneer een minderjarige een strafbaar feit begaat kan de kinderrechter hem hiervoor veroordelen (zie Bijlage B., onder 2.). De rechter kan afhankelijk van de zwaarte van het strafbare feit hem een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opleggen. Hij heeft ook de mogelijkheid om (daarnaast) een voorwaardelijke straf op te leggen en daar bijzondere voorwaarden aan te verbinden. Het is aan de jeugdreclasseringswerkers om de jeugdige in dat kader verder te begeleiden, waarbij zowel aandacht moet zijn voor het strafrechtelijke als het zorgperspectief (zie Bijlage B., onder 3.).

Jeugdreclassering omvat een breed scala aan begeleidingsactiviteiten gericht op jongeren tussen de twaalf en achttien jaar, die met de politie of met justitie in aanraking zijn gekomen. Jeugdreclassering heeft tot belangrijkste doel te voorkomen dat een jongere opnieuw strafbare feiten pleegt. De begeleiding is er op gericht om vanuit een pedagogische invalshoek de resocialisatie van de jeugdige te bevorderen. In het algemeen wordt aangenomen dat de kans op recidive wordt verkleind als de jeugdige een dagbesteding heeft die toekomstgericht is (onderwijs of werk). De begeleiding heeft voor een belangrijk deel betrekking op dit aspect.

Zodra Bureau Jeugdzorg in kennis is gesteld dat zij een jeugdige in het kader van reclassering moet begeleiden stelt zij binnen vijf werkdagen een jeugdreclasseringswerker aan en zorgt binnen zes weken voor een plan van aanpak (zie Bijlage B., onder 2.). Dit plan bevat in ieder geval een beschrijving van de doelen, die met jeugdreclassering worden nagestreefd. Het kan daarbij gaan om doelen op korte en op lange termijn. Daarnaast beschrijft het plan van aanpak op welke wijze deze doelen worden nagestreefd en wat de voorgenomen activiteiten zijn. Tevens wordt vermeld welke vorm van zorg nodig is. De jeugdreclasseringswerker bespreekt het plan met de jeugdige en zijn ouders/verzorgers. In het plan wordt verslag gedaan van dit overleg en worden de behaalde resultaten vermeld. Zo vaak als nodig, tenminste één keer per jaar bekijkt de jeugdreclasseringswerker of het plan moet worden bijgesteld (zie Bijlage B., onder 2.).

Bureau Jeugdzorg kan een aantal middelen inzetten om de jeugdige te begeleiden. Zij kan de begeleiding zelf verzorgen, maar zij kan daarbij ook bepaalde vormen van begeleiding door zorgleveranciers laten verrichten. Zij geeft daartoe een indicatiebesluit af. De jeugdige dient zich steeds te houden aan de aanwijzingen van Bureau Jeugdzorg. Als hij dit niet doet kan hij een officiële waarschuwing krijgen en volgt er een gesprek. Als de jeugdige de aanwijzing nog steeds niet opvolgt kan de jeugdreclasseringswerker een melding doen aan de jeugdofficier van Justitie. De officier kan dan beslissen dat het voorwaardelijke deel van de straf alsnog wordt uitgevoerd. Hij kan ook een melding doen aan de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad beslist aan de hand van deze melding of zij een onderzoek instelt om te beoordelen of er een beschermingsmaatregel nodig is. Dit kan er toe leiden dat de Raad de kinderrechter verzoekt om de jeugdige onder toezicht te stellen en uit huis te plaatsen. Als de zaak spoedeisend is kan de Raad een spoedinterventie doen, de jeugdige wordt dan op basis van een voorlopige ondertoezichtstelling- en plaatsingsbeschikking van de kinderrechter buiten het gezin

geplaatst. De jeugdreclasseringswerker heeft ook de mogelijkheid de jeugdige op vrijwillige basis buiten het gezin te plaatsen. Ook daarvoor is een indicatiebesluit vereist. Zij kan als het gaat om schoolverzuim contact opnemen met de leerplichtambtenaar van de gemeente, die toeziet op de naleving van de leerplichtwet.

Bij Bureau Jeugdzorg Noord-Holland gelden intern nog een aantal specifiek protocollen bij de begeleiding in het kader van de jeugdreclassering (zie Bijlage B., onder 4.). Dit is het kader waar binnen Bureau Jeugdzorg handelt.

Het is de taak van de Nationale ombudsman om te beoordelen of het optreden van Bureau Jeugdzorg bij de begeleiding van Pascal behoorlijk was. Bij deze toetsing maakt de Nationale ombudsman gebruik van behoorlijkheidcriteria (zie Bijlage E.).

Verzoeker heeft eerst zelf een oriënterend onderzoek gedaan naar zijn klacht bij onder meer Bureau Jeugdzorg. Aan dit onderzoek werd door Bureau Jeugdzorg medewerking verleend. Gezien deze gang van zaken heeft de Nationale ombudsman geoordeeld dat redelijkerwijs van verzoeker niet gevergd kon worden eerst nog de interne klacht-procedure bij Bureau Jeugdzorg te doorlopen. Om die reden is deze fase overgeslagen en is het onderzoek door de Nationale ombudsman direct geopend. Deze aanpak is in het eerste gesprek met Bureau Jeugdzorg op 21 november 2007 toegelicht.

1.4. Onderzoeksmethode

Dit onderzoek is uitgevoerd door twee medewerkers van Bureau Nationale ombudsman van het team Vreemdelingen en Jeugd. Zij hebben gesproken met medewerkers van het Bureau Jeugdzorg Noord-Holland, met de Raad voor de Kinderbescherming te Alkmaar, met de directeur van De Praktijk en de betrokken Jeugdofficier van Justitie. Zij hebben kennis genomen van het strafdossier van Pascal, het jeugdzorgdossier en alle overige door betrokken instanties toegezonden stukken (zie Bijlage A.).

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reacties van betrokkenen gaven aanleiding het verslag op een aantal punten aan te passen.

1.5. Leeswijzer rapport

In hoofdstuk 2 wordt eerst beschreven welke drie doelstellingen Bureau Jeugdzorg bij de begeleiding van Pascal had gesteld in het plan van aanpak. Vervolgens wordt per doelstelling gekeken hoe deze feitelijk werd uitgevoerd: waarna een beoordeling per onderdeel volgt. Het gaat daarbij om de specifieke behandeling die Pascal moest volgen, de verplichting om naar school te gaan en het gebruik van drugs met in samenhang daarmee de recidive.

De feiten zijn gebaseerd op hetgeen uit de gesprekken en het onderzoek in de dossiers naar voren is gekomen.

De reactie van Bureau Jeugdzorg op het onderzoek en de gespreksverslagen zijn integraal opgenomen in de Bijlage onder D.
In hoofdstuk 3 geeft de Nationale ombudsman een slotbeschouwing.

2. BEVINDINGEN

2.1. Algemeen

Voorgeschiedenis

Aanhouding

Verzoeker, de vader van Pascal, vond in maart 2006 een hoeveelheid drugs in de kamer van zijn oudste zoon Pascal en waarschuwde de politie. Kort daarna arresteerde de politie Pascal op verdenking van handel in verdovende middelen (XTC en pep/speed). Pascal was toen 15 jaar oud.

Verblijf in de Doggershoek

Pascal werd na een kort verblijf op het politiebureau in voorlopige hechtenis gesteld in de Justitiële Jeugdinrichting (JJI) De Doggershoek in Den Helder.

Vanaf 21 maart 2006 was een jeugdreclasseringswerker van Bureau Jeugdzorg Noord-Holland belast met de begeleiding van Pascal in het kader van de strafprocedure. Zij onderhield nauw contact met Pascal zelf en met zijn ouders. Ook had zij regelmatig contact met de Raad voor de Kinderbescherming, de jeugdofficier van justitie, de kinderrechter en andere betrokken instanties. Zij volgde het strafproces vanaf het moment dat Pascal door de rechter-commissaris op 21 maart 2006 in bewaring werd gesteld. Bij vrijwel alle strafzittingen was zij aanwezig.

Plan van aanpak

Op 12 mei 2006 had de jeugdreclasseringswerker een plan van aanpak opgesteld waarin de doelen van de begeleiding van Pascal op het gebied van wonen, opleiding en verdere begeleiding en behandeling waren vastgelegd (zie Bijlage B., onder 2.). In de begeleiding van Pascal stonden naast het voorkomen van recidive drie doelstellingen centraal. Allereerst moest er voor worden gezorgd dat Pascal na zijn detentie een geschikte woonplek had. Daarnaast werd van Pascal verwacht dat hij zijn medewerking zou verlenen aan een eventuele behandeling. Als derde doel was gesteld dat Pascal naar school ging of een dagbesteding zou hebben. Een en ander was toen nog afhankelijk van de uitkomst van het persoonlijkheidsonderzoek dat de rechter-commissaris had aangevraagd in het kader van het gerechtelijke vooronderzoek in de strafprocedure. Dit onderzoek diende als advies aan de kinderrechter bij de bepaling van de straf. Pascal verbleef op dat moment nog steeds in Doggershoek, maar wilde het liefst zo snel mogelijk naar huis. Pascal voelde zich niet veilig in Doggershoek. De sfeer tussen de jongeren op zijn afdeling beschreef Pascal als vijandig en bedreigend. Later is het plan van aanpak bijgesteld. Omdat Pascal naar huis kon was daarmee de woonplek geregeld. Als derde doelstelling werd toen opgenomen de beheersing van het drugs- en alcoholgebruik.

Schorsing voorlopige hechtenis

Bureau Jeugdzorg had de hulpverlening aan Pascal bij voorkeur vanuit een gesloten setting willen verlenen. Op 23 juni 2006 schorste de rechter-commissaris echter de

voorlopige hechtenis van Pascal onder de voorwaarden dat voor Pascal een avondklok gold van 20.00 uur tot 8.00 uur en dat hij contact zou onderhouden met de jeugdreclasseringswerker. Op de zitting gaf de rechter-commissaris aan dat de dagbesteding van Pascal de komende maanden wel geregeld moest zijn. Hij mocht bovendien geen alcohol of drugs gebruiken. Vanaf dat moment woonde Pascal weer bij zijn ouders en jongere broer. De jeugdreclasseringswerker hield steeds contact met Pascal en zijn ouders. Zij besprak met hen de dagbesteding (school, vakantiewerk, contacten met vrienden, sport, woonplek e.d.). Al snel was duidelijk dat Pascal op de school die hij tot maart 2006 had bezocht, niet meer welkom was. Verzoeker zocht in overleg met de jeugdreclasseringswerker een andere school voor Pascal. Dit alles gebeurde nog in afwachting van het vonnis in de strafzaak. Het was immers niet zeker of er een vrijheidsstraf zou worden opgelegd.

Pascal hield zich goed aan de huisregels en de avondklok. Hij trok weer op met zijn vrienden en had een vakantiebaantje in de buurt. Er volgde een vakantie met het hele gezin in Frankrijk. Pascal was vol goede voornemens.

Start van de maatregel hulp en steun

Vonnis kinderrechter

De kinderrechter veroordeelde Pascal bij vonnis van 10 augustus 2006 tot vier maanden jeugd-detentie onvoorwaardelijk met aftrek, waarvan een maand voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaren. Als bijzondere voorwaarde werd hem de maatregel van hulp en steun opgelegd, uit te voeren door Bureau Jeugdzorg Noord-Holland, afdeling jeugdreclassering, zolang deze instelling dit in overleg met de officier van Justitie noodzakelijk oordeelde. Dit hield in dat Pascal zich diende te gedragen naar de aanwijzingen van Bureau Jeugdzorg, ook als dit inhield een behandeling bij een nog nader te bepalen instelling.

De kinderrechter kwam tot dit oordeel mede op basis van het psychologische en het psychiatrische rapport dat over Pascal was uitgebracht. In beide rapporten werd geconcludeerd dat van een vorm van ambulante hulpverlening gericht op zowel Pascal als het gezin het meest te verwachten was. Plaatsing in een drie voorzieningenstelsel (wonen, scholing, vrije tijd) kon in het geval er een terugval zou dreigen achter de hand worden gehouden. Mogelijk is op enig moment die plaatsing af te dwingen met een civiele maatregel als het anders niet lukte, aldus het advies.

Bureau Jeugdzorg liet tijdens het onderzoek weten het niet eens te zijn met de terugplaatsing van Pascal naar huis omdat goede hulpverlening vanuit de thuissituatie moeilijker was gezien het gebrek aan motivatie bij Pascal en de wachtlijsten bij de zorginstellingen.

Benoeming jeugdreclasseringswerker

Naar aanleiding van dit vonnis werd de jeugdreclasseringswerker die al bij de strafprocedure van Pascal betrokken was door Bureau Jeugdzorg belast met de verdere begeleiding van Pascal in het kader van de maatregel hulp en steun. Zij kende de situatie van Pascal al goed en zij kon hierdoor direct aan de slag gaan. Zij onderhield goed contact met Pascal en zijn ouders. Dit gebeurde via gesprekken met Pascal al dan niet met zijn ouders, telefoongesprekken en via de e-mail. Deze jeugdreclasseringswerker

vertrok eind februari 2007 bij Bureau Jeugdzorg en werd medio februari 2007 opgevolgd door een andere medewerker.

Reclasseringswerkzaamheden

In de situatie van Pascal lag er al een plan van aanpak klaar uit de detentieperiode. Aan de hand van dit plan ging de jeugdreclasseringswerker na het vonnis aan de slag. Bij de begeleiding van Pascal stonden naast het algemene begeleidingsdoel van het voorkomen van recidive en resocialisatie de drie eerder genoemde specifieke begeleidingsdoelen centraal. In het plan van aanpak werden geen termijnen genoemd waarbinnen deze doelen moesten zijn bereikt. Evenmin was in het plan van aanpak terug te vinden welke maatregelen zouden volgen als Pascal zich niet aan de gestelde doelstellingen zou houden. De middelen die worden genoemd om de doelen te bereiken, bestonden vooral uit acties van de jeugdreclasseringswerker en Pascal zelf.

2.2. Behandeling

Feiten

Keuze behandeling

Na het vonnis vond er op 24 augustus 2006 een eerste gesprek plaats tussen de jeugdreclasseringswerker, Pascal en zijn ouders over de verdere begeleiding in het kader van de opgelegde maatregel. Er werd vooral besproken welke bijzondere vorm van hulp gewenst was gezien het vonnis en het persoonlijkheidsonderzoek. Verzoeker en zijn vrouw gaven aan zeer bereid te zijn hun medewerking te verlenen aan elke vorm gezinsbegeleiding. Pascal zelf zag de noodzaak van begeleiding minder goed in.

Na diverse keren telefonisch overleg te hebben gehad volgde er op 6 oktober 2006 een tweede gesprek van de jeugdreclasseringswerker met Pascal en zijn ouders. Tijdens dit gesprek werd in onderling overleg besloten het advies uit het persoonlijkheidsonderzoek te volgen en intensieve ambulante gezinsbegeleiding te zoeken. De keuze viel daarbij op de stichting De Praktijk, een GGZ-instelling die (ambulante) hulp biedt aan kinderen, jongeren en jong volwassenen. Begin november 2006 meldde de jeugdreclasseringswerker het gezin aan bij De Praktijk. Op 28 november 2006 volgde een intakegesprek.

Op 12 december 2006 liet een behandelaar van De Praktijk de jeugdreclasseringswerker telefonisch weten de gevraagde begeleiding te willen gaan bieden aan Pascal en zijn ouders. Voordat dit van start kon was een indicatiebesluit nodig van Bureau Jeugdzorg (zie Bijlage B., onder 2.). Het gezin kon wel alvast op de wachtlijst worden geplaatst. Voor dit soort hulp gold op dat moment een wachttijd. Bureau Jeugdzorg hield rekening met een wachttijd van vier tot zes maanden. Ook sprak de behandelaar van De Praktijk tegenover de reclasseringmedewerker het vermoeden uit dat Pascal nog steeds drugs gebruikte. De Praktijk achtte het zinvol om Pascal als overbruggingshulp door te verwijzen naar de Brijderstichting voor zijn drugsgebruik. De Brijderstichting biedt hulp bij verslavingsproblematiek waaronder drugsgebruik.

Het indicatiebesluit

Op 22 december 2006 stelde de jeugdreclasseringswerker een concept indicatiebesluit op voor de begeleiding door De Praktijk. Dit concept moest intern worden goedgekeurd. Hiervoor geldt een bepaalde procedure, waarin ook een kwaliteitsmedewerker het besluit beoordeelde.

De Praktijk bevestigde vervolgens bij brief van 28 december 2006 ook aan verzoeker en zijn echtgenote genoemd aanbod en legde uit dat voor deze hulp een indicatiestelling was vereist. Bovendien wees De Praktijk erop dat er een wachtlijst was bij voor de gewenste behandeling en dat het daarom zinvol was om ter overbrugging zorg te krijgen. In dat kader had De Praktijk aangegeven het raadzaam te vinden dat Pascal contact zou zoeken met de Brijderstichting in verband met zijn middelengebruik.

Op 23 januari 2007 liet een andere medewerker van Bureau Jeugdzorg de jeugdreclasseringswerker weten dat voor de hulpverlening door De Praktijk een AWBZ indicatie nodig was op een ander formulier. De beoordeling van dit soort indicatiestellingen was door Bureau Jeugdzorg uitbesteed aan het Centrum indicatiestelling Zorg (CIZ). De jeugdreclasseringswerker stuurde op 24 januari 2007 een nieuw concept aan het CIZ kantoor Alkmaar. Van een goede voortgangscntrole op de behandeling van de indicatiebesluiten is uit het dossier bij Bureau Jeugdzorg niet gebleken. Het is duidelijk dat het opstellen van een indicatiebesluit een zware administratieve belasting vormt voor de betrokken medewerker. De formulieren zijn zeer uitgebreid en voor het invullen gelden vele voorschriften.

Op 9 maart 2007 liet De Praktijk de jeugdreclasseringswerker weten nog steeds geen indicatiebesluit te hebben ontvangen. Om die reden informeerde de jeugdreclasseringswerker bij het CIZ Alkmaar naar de stand van zaken. Het CIZ liet haar weten dat de aanvraag daar niet bekend was, maar dat de aanvraag bij het kantoor in Hoorn had moeten worden aangemeld. De eerste jeugdreclasseringswerker van Pascal vertrok medio februari 2007. Haar opvolgster ging onmiddellijk aan de slag met de indicatie. Zij stuurde op 14 maart 2007 het concept besluit naar de vestiging in Hoorn.

Op 30 april 2007 werd Pascal om het leven gebracht. Kort daarvoor had verzoeker van Bureau Jeugdzorg het indicatiebesluit ontvangen waarin activerende begeleiding was toegekend. Op het indicatiebesluit stond 14 maart 2007 als datum aanvraag vermeld. Pas op 3 mei 2007 ontving De Praktijk dit besluit. De begeleiding is door het overlijden van Pascal nooit van start gegaan.

Reacties betrokken instanties*Reactie van het bestuur van Bureau Jeugdzorg*

In zijn reactie op het onderzoek liet het bestuur van Bureau Jeugdzorg bij brief van 22 oktober 2007 (zie Bijlage D.) de Nationale ombudsman weten de trage gang bij het afgeven van het indicatiebesluit te betreuren en zich te realiseren dat dit traject voor het geven van indicatiebesluiten voor verbetering vatbaar was, ook voor wat betreft de scholing van de medewerkers en de samenwerking met het CIZ. Het bestuur wees in de reactie ook op de wachtlijsten in de jeugdzorg. Uitgaande van een wachtlijst van vier tot

zes maanden had na het intakegesprek de hulpverlening op zijn vroegst in april of mei 2007 van start kunnen gaan. Naar andere zorginstellingen kon niet worden uitgeweken. Het aanbod in de regio is zeer beperkt en ook bij de andere instellingen bestaan wachtlijsten. Daarbij was De Praktijk de meest aangewezen instantie omdat deze zowel individuele als activerende begeleiding kon bieden, wat in de situatie van Pascal het meest wenselijk was.

Wachtlijsten in de jeugdzorg zijn een gegeven waarop Bureau Jeugdzorg geen invloed heeft. Wat niet wegneemt dat Bureau Jeugdzorg daar waar mogelijk probeert te zoeken naar oplossingen voor de wachtlijsten in de jeugdzorg. Hiervoor is Bureau Jeugdzorg afhankelijk van de Provincie, de zorgaanbieders, de Raad voor de Kinderbescherming en andere ketenpartners, aldus het bestuur.

Het bestuur achtte de klacht van verzoeker deels gegrond. De gang van zaken rond het stellen van de juiste indicatie was niet goed verlopen en had te veel tijd gekost. Het probleem was dat voor de hulpverlening aan het gezin een AWBZ-indicatie was vereist en dat de jeugdreclasseringswerker dat niet wist. De beoordeling van deze indicatie was uitbesteed aan het CIZ. In die tijd was de besluitvorming op de indicatieaanvraag niet zo duidelijk geregeld binnen Bureau Jeugdzorg Noord-Holland. Er was toen geen gedragswetenschapper, die de indicatiestelling kon goedkeuren, zoals tegenwoordig vereist is. Dat is nu beter geregeld. De nieuwe routing werd tijdens het onderzoek toegestuurd.

Maar ook indien de indicatie op tijd was afgegeven had dit er niet toe kunnen leiden dat de behandeling voor het overlijden van Pascal zou zijn gestart. In ieder geval had de betrokken jeugdreclasseringswerker in dit geval zich zeer actief opgesteld en had frequent contact gehad zowel met Pascal zelf als met zijn ouders en andere spelers in het veld.

Informatie van De Praktijk

Op 28 januari 2008 vond een gesprek plaats met een lid van het College van Bestuur van De Praktijk. Deze liet kort samengevat weten dat de begeleiding van het gezin van Pascal niet op gang was gekomen omdat de indicatiestelling niet op tijd was afgegeven. De indicatiestelling werd uiteindelijk pas op 3 mei 2007, dus na het overlijden van Pascal, ontvangen. Pascal stond zelf niet open voor hulp. Het was daarom belangrijk om via de gezinssituatie toegang tot hem te krijgen. Aan het gezin werd activerende begeleiding in de thuissituatie aangeboden.

Het aanbod in Noord-Holland van dit soort hulp is beperkt. Alleen Triversum, GGZ-West Friesland en Queeste bieden soortgelijke hulp. Maar overal zijn wachtlijsten.

Omdat het hier om hulp aan het gezin ging was een AWBZ-indicatie vereist. Bureau Jeugdzorg heeft de beoordeling hiervan zelf uitbesteed aan het CIZ. De ervaring van De Praktijk is dat het CIZ binnen de wettelijke termijn van zes weken werkt. Waarom de afgifte in dit geval zo lang had geduurd, was niet duidelijk. De Praktijk heeft zelf in maart 2007 bij Bureau Jeugdzorg geïnformeerd waar het indicatiebesluit bleef. Daarna is er wel actie ondernomen.

Beoordeling

Behandeling

Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat bestuursorganen slagvaardig en met voldoende snelheid optreden. Dit impliceert dat een bestuursorgaan dat belast is met een bepaalde taak die taak voortvarend uitvoert en zich houdt aan de wettelijke termijnen.

Een van de drie doelstellingen uit het plan van aanpak van de jeugdreclassering was dat Pascal mee zou werken aan de noodzakelijke behandeling. In overleg met Pascal en zijn ouders was besloten het advies uit het psychologische onderzoek om activerende begeleiding in de gezinssituatie te volgen en deze behandeling aan te vragen bij De Praktijk.

Uit het onderzoek blijkt dat hoewel Bureau Jeugdzorg direct na de uitspraak van 10 augustus 2006 aan de slag is gegaan met de begeleiding van Pascal in het kader van de reclassering er op het moment van zijn overlijden, acht maanden later, nog geen start was gemaakt met daadwerkelijke uitvoering van de in zijn geval benodigde speciale hulpverlening.

In de eerste plaats kostte het tijd voordat de keuze van de vorm van hulpverlening was gemaakt en de zorginstelling was benaderd. Hoewel het persoonlijkheidsrapport al eind juli 2006 was opgesteld en daarin al een advies werd gedaan voor behandeling, werd pas twee maanden later in het - tweede - gesprek op 6 oktober 2006 besloten om bij De Praktijk intensieve ambulante gezinsbehandeling aan te vragen. De aanmelding volgde begin november, waarna op 28 november 2006 een intakegesprek plaatsvond van Pascal bij De Praktijk. Op 12 december 2006 liet De Praktijk Bureau Jeugdzorg weten de gevraagde activerende begeleiding te kunnen bieden en wees op de wachtlijst. Hierdoor kon de gevraagde hulp pas na vier tot vijf maanden van start gaan. Daarbij was voor de aanmelding eerst nog een indicatiebesluit nodig.

Zo waren er al vier maanden sinds het vonnis van de kinderrechter voorbij gegaan.

Vervolgens ging het een en ander mis bij het opstellen het vereiste indicatiebesluit. Hoewel de jeugdreclasseringswerker al op 22 december 2006 een concept voor het benodigde indicatiebesluit had opgesteld, werd het indicatiebesluit pas op 3 mei 2007, dus na het overlijden van Pascal, door De Praktijk ontvangen. Deze vertraging wordt deels verklaard doordat de jeugdreclasseringswerker pas na ongeveer vier weken in de gaten had dat voor dit soort hulp een AWBZ indicatie was vereist, waarvoor een ander formulier gold en de toetsing was uitbesteed aan het CIZ. Daarop heeft zij een concept indicatiebesluit opgesteld en naar CIZ Alkmaar gestuurd, terwijl het naar Hoorn had gemoeten. Pas nadat De Praktijk 9 maart 2007 had laten weten nog geen indicatiebesluit te hebben ontvangen, heeft de opvolgende jeugdreclasseringswerker bij CIZ geïnformeerd naar de stand van zaken en bleek de aanvraag daar niet bekend te zijn. Zij stelde daarop een nieuw concept indicatiebesluit op en stuurde dit naar CIZ Hoorn, die op 16 april 2007 het besluit goedkeurde, waarna het op 24 april 2007 aan verzoeker werd toegezonden en op 3 mei 2007 arriveerde bij De Praktijk. Van enige voortgangscntrole is uit het onderzoek niet gebleken.

Een indicatiebesluit wordt aangemerkt als een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht Awb. Op grond van artikel 5 Wet op de Jeugdzorg is Bureau Jeugdzorg belast met het stellen van indicaties. Op een verzoek om zorg dient op grond van de Awb binnen redelijke termijn te worden beslist. Deze termijn is in ieder geval verstreken, als na acht weken nog geen beschikking is genomen, noch een vertragingbericht is verzonden.

Door vier maanden nodig te hebben voor het kiezen van een behandeling en een zorginstelling, en vervolgens vier maanden, in plaats van de voorgeschreven acht weken voor het opstellen van het benodigde indicatiebesluit is in strijd gehandeld met het beginsel van voortvarendheid. De toelichting op de gang van zaken vormt wel een verklaring, maar geen rechtvaardiging voor deze lange behandelingsduur. De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Of een deel van de vertraging in de afhandeling mogelijk ook is ontstaan door een fout bij CIZ valt achteraf niet vast te stellen. Uit de hele gang van zaken is echter wel gebleken dat er een gebrekkige termijnbewaking bestond bij Bureau Jeugdzorg.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennis genomen van het verbetertraject dat binnen Bureau Jeugdzorg is ingezet om de kwaliteit en de voortgang van de afgifte van de indicatiebesluiten te bewaken. De routing van besluiten is aangepast en er zijn kwaliteitsmedewerkers in functie, die de indicatiebesluiten inhoudelijk binnen het Bureau Jeugdzorg toetsen. Ook is er een termijnbewakingssysteem ingevoerd en worden medewerkers verder geschoold in het opstellen van indicatiebesluiten.

Ook merkt de Nationale ombudsman op dat per 1 januari 2008 de indicatie voor AWBZ-zorg ook door de huisarts kan worden gegeven. Dit kan de snelheid van de hulpverlening ten goede komen.

Aandachtspunten:

De Nationale ombudsman ziet aanleiding de volgende punten onder de aandacht te brengen:

Houd de termijn voor het starten van de hulpverlening zo kort mogelijk door:

- in een zo vroeg mogelijk stadium de vorm van de behandeling en de keuze van de zorgverlener te bespreken met betrokkenen en al het mogelijke voorwerk al te doen;
- te zorgen voor een termijnbewakingssysteem betreffende de afgifte van het indicatiebesluit binnen Bureau Jeugdzorg;
- medewerkers voldoende te scholen zodat ze weten welk soort indicatie vereist is;
- prioritering proeftijdzaken te bepleiten bij zorgleveranciers;

Knelpunten:

De Nationale ombudsman constateert de volgende knelpunten:

- administratieve belasting van jeugdreclasseringswerkers bij het opstellen van een indicatiebesluit is groot
- wachtlijsten bij zorgleveranciers zijn lang

2. 3. Schoolbezoek

Feiten

Inleiding

Als tweede doelstelling had Bureau Jeugdzorg in het behandelplan geformuleerd dat Pascal een goede dagbesteding moest hebben. Gezien zijn leeftijd was Pascal nog leerplichtig en was het van belang een goede opleiding voor hem te regelen. Het schoolbezoek is niet los te zien van de verdere sociale context. Hoe het ging met Pascal in de thuissituatie was uiteraard van invloed op zijn motivatie voor school. Deze wordt hier ook kort beschreven.

Scholen

De school die Pascal tot zijn detentie had bezocht wilde hem niet meer toelaten. Daarom was er na de schorsing op 23 juni 2006 meteen gezocht naar een andere school. Verzoeker zelf had dit in overleg met de jeugdreclasseringswerker geregeld. In het onderzoek komt met name verzoeker naar voren als iemand die zelf heel actief was bij de begeleiding van zijn zoon Pascal. Hij onderhield goed contact met de jeugdreclasseringswerker via de e-mail en de telefoon. Hij hield haar voortdurend op de hoogte van de situatie van Pascal.

Op 11 september 2006 begon Pascal op zijn nieuwe school, het ROC te H. Het leek allemaal goed te gaan met Pascal. Pascal zelf liet meerdere keren aan de jeugdreclasseringswerker weten dat hij geen probleem had en daarom ook geen behoefte had aan verdere begeleiding. Pascal hield zich aan de afspraken met zijn ouders, al bleek wel dat hij er steeds meer moeite mee kreeg. Hij wilde weer mee kunnen doen met zijn vrienden, die uitgingen in het weekend. Langzaam kwamen de discussies hierover weer op.

Eind oktober had er een gesprek plaats tussen Pascal en de jeugdreclasseringswerker zonder zijn ouders. Bij die gelegenheid liet Pascal duidelijk blijken dat de spanningen in het gezin toenamen. Hij gaf aan het liefst in een begeleid wonen project te willen om uit huis te kunnen. De jeugdreclasseringswerker liet daarop weten dat begeleid wonen op dat moment geen optie was. Voor begeleid wonen moest Pascal eerst 16 jaar oud zijn, de behandeling van De Praktijk hebben gevolgd, geen middelen gebruiken, dagbesteding hebben via school of werk en eerst zou het thuis goed moeten gaan. Pascal maakte een warrige indruk en had grote pupillen, aldus de jeugdreclasseringswerker. Pascal ontkende stellig nog drugs te gebruiken, wel gaf hij toe alcohol te drinken, soms in ruime mate.

Verzoeker liet op 11 november 2006 de jeugdreclasseringswerker weten zich ernstig zorgen te maken over Pascal. Pascal was die nacht niet thuis gekomen en was die dag

ook niet op school geweest. Verzoeker had steeds meer moeite om contact met Pascal te krijgen. Verzoeker vroeg ook wanneer de behandeling van start zou gaan.

De jeugdreclasseringswerker zocht daarop telefonisch contact met Pascal en maakte op 17 november 2006 een aantal afspraken met Pascal, waarvan een afschrift naar de jeugdofficier van Justitie werd gestuurd.

Deze afspraken luiden:

- Pascal gaat elke dag naar school;
- Pascal gaat naar huis als zijn ouders hem verzoeken dat te doen;
- Pascal gebruikt geen geweld tegen zijn ouders;
- Pascal komt alle afspraken met de jeugdreclasseringswerker na;
- Pascal gaat naar alle afspraken met De Praktijk en werkt goed mee.

Indien Pascal deze afspraken niet zou nakomen zou er een officiële aanwijzing volgen. Pascal verbleef een aantal dagen bij wijze van time-out in het gezin van een vriend en keerde daarna terug naar huis.

Op 21 november 2006 nam verzoeker opnieuw contact op met de reclasseringsmedewerker omdat Pascal weer niet naar school was gegaan en er erg slecht uitzag. Hij wilde dat de officier werd ingelicht. De jeugdreclasseringswerker liet daarop weten dat een aanwijzing een signaal is en niet een redmiddel. Pascal moest behandeld worden. Vervolgens belde ook de moeder van Pascal om te zeggen dat het zo niet langer ging met Pascal thuis. De jeugdreclasseringswerker benadrukte dat de ouders zelf mede de koers hadden bepaald om Pascal thuis te houden en van daaruit ambulante hulp te regelen. Deze koers kon niet opeens gewijzigd worden. Ze wees de ouders op hun eigen verantwoordelijkheid om Pascal aan te spreken op zijn gedrag. Zij zag wel aanleiding om Pascal een officiële aanwijzing te geven om naar school te gaan.

Op 1 december 2006 was er weer een gesprek tussen de jeugdreclasseringswerker en Pascal en zijn ouders. Pascal zag er goed uit en de situatie leek in gunstige zin te zijn gewijzigd. Pascal vertelde dat hij clean was en niet bezig was met drugs. Opnieuw werden afspraken gemaakt over schoolbezoek en dagbesteding.

Op 7 december 2006 liet de mentor van school vervolgens weten dat Pascal die week niet was verschenen. De jeugdreclasseringswerker verzocht de mentor om de leerplichtambtenaar van dit verzuim op de hoogte te brengen. Er werd afgesproken dat de mentor het steeds zou melden als Pascal niet op school was. Verzoeker had zelf ook al contact opgenomen met de leerplichtambtenaar. De leerplichtambtenaar deed daarop de toezegging na de kerstvakantie een gesprek met hen te zullen voeren om daarna een leerwerktraject te kunnen aanbieden. Pascal ging vanaf december 2007 niet meer naar school.

Intussen had de intaker van De Praktijk Bureau Jeugdzorg laten weten te vermoeden dat Pascal drugs gebruikte en dat het aan te raden was dat hij zich voor verdere begeleiding tot de Brijderstichting zou wenden. Op 22 december 2006 werd het schoolverzuim en het eventuele drugsgebruik door de jeugdreclasseringswerker met Pascal en zijn moeder

besproken. Pascal werd door de jeugdreclasseringswerker stevig toegesproken. Concrete afspraken werden verder niet gemaakt. Een leerwerkproject leek een optie die door de ouders van Pascal verder zou worden uitgewerkt. Verzoeker had zelf ook contact opgenomen met Rentree, re-integratieprojecten op het gebied van werk. Toelating daar tot een leerwerkplek was mogelijk na verwijzing door een leerplichtambtenaar. Die verwijzing kwam er echter niet.

De jeugdreclasseringswerker maakte een nieuwe afspraak met Pascal voor 19 januari 2007 om zijn schoolverplichtingen opnieuw te bespreken. Deze afspraak werd vanwege familieomstandigheden afgebeeld. Op 25 januari 2007 liet verzoeker aan de jeugdreclasseringswerker per e-mail weten dat de situatie van Pascal thuis weer verslechterde. Hij was zeer agressief en niet voor rede vatbaar. Hij ging niet naar school. Verzoeker liet weten dat als dit zo door zou gaan de zaak gruwelijk uit de hand zou gaan lopen. Pascal was telefonisch met de dood bedreigd.

Wel had verzoeker na contact met een jeugdwerker uit de buurt, in wie Pascal veel vertrouwen stelde, Pascal aangemeld voor Espeq. Een school waar Pascal een schildersopleiding kon gaan volgen gecombineerd met een werkervaringplek. Deze opleiding zou in maart van start kunnen gaan. Verzoeker informeerde opnieuw bij de reclasseringswerker naar de stand van zaken wat betreft de hulpverlening.

Diezelfde dag liet de jeugdreclasseringswerker verzoeker weten dat als de situatie thuis zorgelijk bleef het mogelijk was om Pascal toch op vrijwillige basis uit huis te laten plaatsen. Het regelen van een plek zou wel tijd kosten. Verder liet de jeugdreclasseringswerker weten een andere baan te hebben. Half februari 2007 zou een collega van Bureau Jeugdzorg in haar plaats worden benoemd.

Op 2 februari 2007 volgde er een eerste gesprek tussen de nieuwe jeugdreclasseringswerker, Pascal en verzoeker. Verzoeker gaf in dit gesprek aan dat de thuissituatie nog steeds heel wisselend was. Verzoeker sprak opnieuw de hoop uit dat de hulpverlening snel op gang zou komen. Verder liet verzoeker weten dat Pascal op korte termijn zou weten of hij de opleiding bij Espeq zou kunnen starten. Pascal kreeg van de jeugdreclasseringswerker opnieuw een kans omdat hij aangaf gemotiveerd te zijn. Op 5 maart 2007 kon Pascal beginnen met de opleiding. Omdat hij niet meer gehoord had van de leerplichtambtenaar had verzoeker begin februari 2007 opnieuw contact met de leerplichtambtenaar opgenomen en haar van de aanmelding bij Espeq op de hoogte gesteld.

Op 5 maart 2007 ging Pascal niet naar de opleiding toe. Hij bleef die dag in bed liggen. Nadat hij door zijn ouders op dit gedrag was aangesproken, nam hij de benen en keerde die week niet meer naar huis terug. De school liet weten dat Pascal die maand verder niet meer kon worden ingeroosterd, maar het een maand later weer kon proberen.

Naar aanleiding van deze situatie maakte de jeugdreclasseringswerker 9 maart 2007 opnieuw een afspraak met Pascal en zijn ouders. De ouders gaven aan dat de situatie ondraaglijk was geworden en niet meer te weten wat ze moesten doen. De

jeugdreclasseringswerker besloot daarop Pascal een officiële schriftelijke aanwijzing te geven omdat hij niet naar school was gegaan. Pascal kreeg daarom de opdracht om voor een dagbesteding te zorgen. Voor de tijd dat hij nog niet naar een opleiding kon hield dat in dat hij een baan diende te zoeken en een opleidingsmogelijkheid. Indien Pascal deze afspraken niet zou nakomen zou dit aan de officier gemeld worden.

Op 14 maart 2007 stuurde verzoeker een brief per e-mail naar Bureau Jeugdzorg waarin hij aangaf niet te begrijpen waarom er al maanden niets gebeurde. De hulpverlening bleef steeds uit. Pascal ging al ruim vier maanden niet naar school. De situatie in het gezin escaleerde. Pascal was thuis zonder begeleiding niet langer te handhaven. Bovendien was hij bang dat er ongelukken gingen gebeuren omdat Pascal telefonisch opnieuw met de dood was bedreigd. De jeugdreclasseringswerker liet verzoeker hierop onmiddellijk telefonisch weten de situatie in haar team te zullen bespreken.

In het team werd besloten een zorgmelding te doen aan de Raad voor de Kinderbescherming en een terugmelding te doen aan de officier van justitie. Ook werd de leerplichtambtenaar door Bureau Jeugdzorg weer op de hoogte gesteld van het schoolverzuim van Pascal.

De leerplichtambtenaar belde naar aanleiding van deze melding de Regionale Meld- en coördinatiefunctie (RMC) West Friesland en vroeg Pascal uit te nodigen voor een kennismaking om de mogelijkheid van verdere begeleiding te bespreken. RMC West Friesland werkt nauw samen met de leerplichtambtenaren en scholen. Wanneer een leerling voortijdig de school verlaat wordt dit door de school bij RMC gemeld. De medewerkers van RMC voeren dan gesprekken met ouders en de betreffende leerling om de verdere loopbaan te bespreken. West Friesland had inmiddels een melding gekregen van de school van Pascal, waar hij op 22 februari 2007 was uitgeschreven.

De Raad voor de Kinderbescherming reageerde bij brief van 4 april 2007 op de zorgmelding van Bureau Jeugdzorg. Er werd een onderzoek ingesteld naar de opvoedingssituatie van Pascal. Bureau Jeugdzorg zou te zijner tijd van de resultaten op de hoogte worden gesteld.

Verzoeker zelf ontving op 4 april 2007 van de Raad bericht dat onderzoek zou worden gestart. Het betrof hier geen spoedonderzoek zo bleek uit de tekst van de brief. Het onderzoek heeft nooit plaatsgevonden omdat Pascal voor de start van het onderzoek op 30 april 2007 om het leven was gebracht.

Op 25 april 2007 schreef verzoeker ten einde raad ook een brief aan de wethouder van onderwijs van zijn gemeente. In deze brief gaf hij aan dat de melding aan leerplichtambtenaar van het verzuim van Pascal in december 2006 niet tot enige actie had geleid. Op het moment dat Pascal om het leven was gebracht, was hij ruim vier maanden niet naar school geweest. Van de leerplichtambtenaar had verzoeker hierover nooit iets vernomen.

Reacties betrokken instanties

Bureau Jeugdzorg

Bureau Jeugdzorg gaf in zijn reactie van 22 oktober 2007 op het onderzoek aan dat de situatie rond Pascal zorgelijk was. Voor het slagen van de begeleiding en steun is het noodzakelijk dat een jongere te motiveren is. Daar ontbrak het bij Pascal zeer aan. De ouders hebben veel moeite gehad met de situatie rond hun zoon en hebben soms een wat wisselende houding aangenomen met betrekking tot het nemen van stappen. Dit was voor de betrokken jeugdreclasseringswerker niet makkelijk. De wachtlijsten in de zorg werkten in die zin ook niet mee. In het hele plan van aanpak stond de behandeling, dus de zorg centraal. Zodra de behandeling geregeld was kon de communicatie binnen het gezin op gang komen en zou ook de motivatie van Pascal, om veranderingen in te zetten hopelijk komen.

Op de vraag hoe de rolverdeling tussen Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming in het kader van de jeugdreclassering lag, liet Bureau Jeugdzorg in het gesprek op 21 november 2007 het volgende weten.

Elk advies in een strafzaak loopt via de Raad voor de Kinderbescherming. Er geldt een samenwerkingsprotocol tussen de Raad en de Bureau Jeugdzorg. Bureau Jeugdzorg brengt eigenlijk alleen een preadvies uit. De Raad adviseert aan de rechtbank in de strafzaken. De regie in de reclasseringszaak ligt bij de Raad voor de Kinderbescherming. In elke zaak wordt door de Raad een casusregisseur benoemd. Probleem met de Raad is wel dat deze zich niet aan de termijnen houdt.

De Raad kan ook aanwijzingen aan Pascal geven. Ditzelfde gold voor de officier van justitie.

Omdat de situatie thuis bij Pascal steeds zorgelijker werd en de ouders Jeugdzorg daarvan op de hoogte stelden, werd er wel een zorgmelding gedaan bij de Raad. Dit was medio maart 2007. Als de Raad het nodig vindt kan hij de rechtbank vragen om een ondertoezichtstelling en eventueel een uithuisplaatsing.

Zover is het in de zaak van Pascal niet gekomen. De brief van de Raad over de start van het onderzoek hiernaar kwam pas in april 2007. Probleem met dit soort zaken is dat, ook als de Raad met spoed een voorlopige ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing had aangevraagd, er geen geschikte opvang mogelijk was geweest. De bedoeling was steeds behandelen, liefst in eigen omgeving en hem van daaruit verder helpen.

Over de contacten met de jeugdofficier van Justitie liet Bureau Jeugdzorg in het gesprek van 12 december 2007 het volgende weten.

Op de terugmelding aan de Jeugdofficier had de jeugdreclasseringswerker geen reactie gekregen. De ervaring van Bureau Jeugdzorg met het terugmelden aan de officier is dat in geval er geen sprake is van recidive een terugmelding geen hoge prioriteit heeft. Recidive bij Pascal was niet hard te maken. Hij had zich echter niet aan zijn afspraken gehouden en een aanwijzing van de jeugdreclasseringswerker had geen effect gehad. Soms wordt de Jeugdofficier ingeschakeld om de jeugdige op te laten roepen voor een gesprek. De vraag is of een gesprek op het Parket helpt.

Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming liet in het gesprek van 14 december 2007 onder meer het volgende weten.

Na een zorgmelding kan civielrechtelijk een gesloten plaatsing worden gerealiseerd door middel van een voorlopige ondertoezichtstelling door de Raad. Er moet dan wel sprake zijn van spoed, d.w.z. dat er dringend en onverwijld op die wijze een probleem wordt opgelost, bijvoorbeeld tussen een jeugdige en ouders.

De Raad kan een civielrechtelijk machtiging geven voor een gesloten plaatsing. Veelal wordt daarbij geplaatst in JJI De Doggershoek. De mate van urgentie wordt bepaald door de ernst van de situatie onder meer in geval van huiselijk geweld, of dat een kind in een (levens)bedreigende situatie verkeert, bijvoorbeeld blijkend uit een verklaring van de politie.

Bij een terugmelding aan de officier van justitie dat een jeugdige zich niet aan de opgelegde voorwaarden houdt, wordt er meestal niet direct "getuld", d.w.z. het voorwaardelijk strafdeel ten uitvoer gelegd.

Dagelijks bekijkt de Raad de zorgmeldingen en beoordeelt of er stappen moeten worden gezet. Daarbij wordt onder meer gekeken of er al hulpverlening/begeleiding is, motivatie van de jeugdige en ouders, de leeftijd van de jeugdige. Als ouders bellen, c.q. blijven bellen, kan dat van invloed zijn.

Richtlijn is dat binnen vijf dagen na de zorgmelding brieven worden gezonden om het beschermingsonderzoek te starten. Dat de brieven aan Pascals ouders pas na 15 dagen waren verzonden, had te maken met de situatie dat er eind maart 2007 een instroom was van civiele meldingen van 130%. Daardoor is er vertraging ontstaan. Dit is verzoeker ook uitgelegd in het gesprek met hem in juni 2007.

In geval van Pascal waren er een aantal factoren zoals verblijf thuis, reclasseringscontact, vooruitzicht op hulp door De Praktijk en zijn leeftijd, die er niet op duiden dat direct ingrijpen noodzakelijk was, terwijl hij niet naar school ging en hij niet gemotiveerd was tot meewerken. Er was ook geen melding van de politie over zijn situatie. Verder was de vraag waar hij met een gesloten plaatsing terecht kon.

(...)

De uitkomst van dit onderzoek had kunnen zijn dat er een ondertoezichtstelling noodzakelijk was. De gezinsvoogd had, anders dan de jeugdreclassering, ook een gesloten crisisplaatsing kunnen realiseren. Daarvoor is een machtiging van de kinderrechter nodig.

Onder crisisplaatsing van een jeugdige wordt verstaan "de acute, zeer ernstig bedreigende situatie waarin de jeugdige zich bevindt, die ertoe leidt dat de jeugdige op zeer korte termijn uithuis geplaatst moet worden teneinde deze dreiging te verminderen en voor wie plaatsing in een niet gesloten residentiële voorziening, gelet op de zwaarte van de zaak, niet mogelijk is". DJI draagt zorg voor plaatsing binnen een week na ontvangst stukken en beschikking onder meer bij slachtoffers van gedwongen prostitutie, van een seksueel misdrijf en/of geestelijke of lichamelijke mishandeling; ook ingeval van politiebemoeienis bij geweld van jeugdige tegen zijn directe omgeving. DJI beoordeelt de ernst van de aangebrachte gevallen.

In het geval van Pascal is de Raad met de zorgmelding van de jeugdreclassering niet een zodanige mate van ernst duidelijk gemaakt dat een gesloten crisisplaatsing aangewezen was. Niemand wist eigenlijk in welke situatie Pascal verkeerde.

In een latere brief aan de Nationale ombudsman van 17 december 2007 liet de Raad voor de Kinderbescherming in aanvulling op het gesprek het volgende weten.

Onder crisisplaatsing van een jeugdige in een gesloten inrichting wordt verstaan “de acute, zeer ernstig bedreigende situatie waarin de jeugdige zich bevindt, die ertoe leidt dat de jeugdige op zeer korte termijn uithuis geplaatst moet worden teneinde deze dreiging te verminderen en voor wie plaatsing in een niet gesloten residentiële voorziening, gelet op de zwaarte van de zaak, niet mogelijk is, waardoor plaatsing in een gesloten justitiële inrichting geïndiceerd is. De DJI draagt zorg voor plaatsing binnen een week na ontvangst van de stukken en beschikkingen voor de genoemde categorieën:

1. slachtoffer van gedwongen prostitutie
2. slachtoffer van een seksueel misdrijf
3. slachtoffer van geestelijke of lichamelijke mishandeling
4. een situatie waarin politiebemoeienis verdere escalatie van geweld van de jeugdige tegen zijn directe omgeving moet voor komen en waarin afgezien is van aangifte en strafrechtelijke vervolging wegens bloedverwantschap of angst voor represailles.

Waar het omgaat, is dat de DJI een wegging maakt in aangebrachte casuïstiek naar mate van ernst. In het geval van Pascal is niet deze mate van zware ernst ons duidelijk gemaakt. In de zaak van Pascal werd gemeld dat men hem had aangemeld voor begeleiding uit De Praktijk (ambulante vrijwillig) waarbij Pascal had aan gegeven te zullen gaan meewerken.

De jeugdofficier van justitie

De bij de zaak van Pascal betrokken jeugdofficier van justitie liet in het telefoongesprek van 3 januari 2008 op dit punt onder meer het volgende weten:

Pascals vader had aangifte gedaan met de bedoeling dat er hulp zou komen voor Pascal. Door een jeugdige strafrechtelijk te vervolgen en te detineren is er meestal de hoop dat door een dergelijke time-out de knop bij de jeugdige omgaat. Bij Pascal heeft dit kennelijk niet dit effect gehad. (...)

De terugmeldingsbrief van de Jeugdreclassering d.d. 20 maart 2007 had hij gezien. Deze was voornamelijk informerend. De boodschap was voorlopig geen tenuitvoerlegging van het voorwaardelijke strafdeel, aangezien via de zorgmelding bij de Raad een beschermingsonderzoek was aangevraagd; hij zou hierover nader worden geïnformeerd. Daarna heeft hij niets meer gehoord tot het telefoongesprek met verzoeker na het overlijden van Pascal.

Een gesprek met Pascal op het Parket leek hem weinig effect te hebben en de terugmelding gaf hiervoor geen aanleiding. Zonder jeugdreclassering kan een gesprek mogelijk contraproductief zijn voor haar rol. Het is wel mogelijk om met de betrokkene, jeugdreclassering en officier van Justitie een gesprek op het Parket te hebben. Hiervan wordt niet vaak gebruik gemaakt. Het inzetten van het civiele traject via de zorgmelding leek hem passender om eventueel met een ondertoezichtstelling tot een gesloten

plaatsing van Pascal te komen. Het strafrechtelijk traject bood verder niet veel mogelijkheden, anders dan tenuitvoerlegging van het voorwaardelijke strafdeel van een maand in een jeugdgevangenis.

Behalve de informatie in de terugmeldingsbrief had hij geen andere informatie ontvangen over de situatie van Pascal in de laatste maanden.

Casusoverleg met onder meer de Raad vindt alleen plaats over nieuwe zaken. In een nieuw systeem, waarvoor Alkmaar pilot is, zijn meer mogelijkheden voor casusregie van de Raad in lopende zaken. Verder is de ketensamenwerking van diverse instanties, waaronder ook leerplichtambtenaar, in het veiligheidshuis in Den Helder als experiment beter gewaarborgd.

Beoordeling

Schoolbezoek

Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat bestuursorganen slagvaardig en met voldoende snelheid optreden. Dit impliceert dat een bestuursorgaan dat belast is met een bepaalde taak die taak voortvarend uitvoert en indien de inschakeling van andere instanties uit een keten vereist is voor de realisering van die taak, die betrokken instanties zonodig tijdig en duidelijk op de hoogte stelt van de stand van zaken en de door hen gewenste actie.

In verband met het voorkomen van recidive wordt het binnen de jeugdreclassering van groot belang geacht dat de jeugdige een goede dagbesteding heeft. Omdat Pascal nog leerplichtig was stond het volgen van onderwijs als tweede belangrijke doelstelling vermeld in het plan van aanpak.

Uit het plan van aanpak, de evaluatie daarop en de contactjournalen is gebleken dat er geen termijnen zijn gesteld waarbinnen de verschillende doelen moesten zijn behaald. Evenmin werd hierin vermeld wat er zou gebeuren als afspraken niet zouden worden nageleefd. Deze zaken waren ook niet met Pascal besproken.

Uit het onderzoek komt naar voren dat het regelen van onderwijs door de jeugdreclasseringswerker aanvankelijk goed en voortvarend was opgepakt. Zo zag zij er op toe dat Pascal na vrijlating een dagbesteding had en dat hij na de zomer weer naar school ging.

Toen Pascal in november 2006 begon te spijbelen was het de taak van de jeugdreclasseringswerker hiertegen op te treden. Zij deed dit door Pascal in een gesprek op zijn verantwoordelijkheid te wijzen en duidelijke afspraken over het schoolbezoek op schrift te stellen. Een afschrift hiervan ging naar de officier van justitie en naar zijn ouders. Indien Pascal zich er niet aan zou houden zou een officiële waarschuwing en terugmelding aan de officier volgen. Ook dit was een snelle en duidelijke reactie op het schoolverzuim.

Begin december 2006 hield Pascal zich opnieuw niet aan de afspraken. Hierop gaf de jeugdreclasseringswerker Pascal een officiële aanwijzing en deed ze een melding aan de

officier van justitie. Op dit laatste kwam geen reactie. Ook werd de leerplichtambtenaar op de hoogte gesteld van het schoolverzuim van Pascal. Tot zover is het optreden van de jeugdreclasseringswerker voortvarend en adequaat.

Toen Pascal bleef spijbelen volgde er een pittig gesprek op 22 december 2006. Hoewel er duidelijke signalen waren dat het met Pascal thuis helemaal niet goed ging volgde er op 25 januari 2007 nogmaals een gesprek, maar bleef verdere actie uit. Pascal kreeg opnieuw een kans zich te bewijzen maar ging op 5 maart 2007 niet naar de nieuwe opleiding. Na weer een gesprek op 9 maart 2007 gaf de reclasseringswerker opnieuw een aanwijzing. Pas na een indringende e-mail van verzoeker deed ze een zorgmelding aan de Raad voor de kindbescherming en een terugmelding aan de officier.

Bij de uitvoering van de doelstelling van het schoolbezoek uit het plan van aanpak was het van groot belang toe te zien op de naleving van de gemaakte afspraken. Indien de jeugdige de gemaakte afspraken niet nakomt moet daar snel en adequaat op gereageerd worden met de daartoe beschikbare middelen. Door na het schoolverzuim in november 2006 te volstaan met het voeren van gesprekken en het geven van een aanwijzing werd het doel van een dagbesteding niet gehaald. Door af te wachten tot maart 2007 met het nemen van andere, verdergaande stappen zoals het inschakelen van de Raad voor de Kinderbescherming en de officier van Justitie, is veel tijd verloren gegaan. Tijd waarin P. maandenlang niet naar school ging, waardoor de kans op recidive werd vergroot.

Met deze aanpak heeft Bureau Jeugdzorg in strijd gehandeld met het vereiste van voortvarendheid. De jeugdreclasseringswerker en daarmee het Bureau Jeugdzorg is niet slagvaardig genoeg en met voldoende snelheid opgetreden doordat ze Pascal steeds maar weer de ruimte gaf te verzuimen van school. Het voeren van gesprekken en het geven van een aanwijzing bood geen soelaas, dat was medio december 2006 al duidelijk. Zij had daarom de andere bij de reclassering betrokken instanties eerder en duidelijker van de situatie op de hoogte moeten brengen, zodat deze actief hun rol in het geheel konden vervullen. Daarna was het aan hen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid over de verder te nemen stappen te beslissen. Bureau Jeugdzorg opereerde in die zin erg op zichzelf in deze zaak en van enig overleg, behalve met de leerplichtambtenaar, is niet gebleken.

De onderzochte gedraging is ook op dit punt niet behoorlijk.

De Nationale ombudsman maakt uit het onderzoek op dat voor Bureau Jeugdzorg het zorgaspect en niet het strafrechtaspect in de hulpverlening aan Pascal in het kader van de reclassering steeds voorop heeft gestaan. Bureau Jeugdzorg ging er blijkbaar van uit dat als de gezinsbehandeling bij De Praktijk kon worden gestart ook de communicatie binnen het gezin op gang kon worden gebracht. Dit was noodzakelijk om de motivatie van Pascal om onderwijs te volgen en bepaalde zaken anders te gaan aanpakken te stimuleren. Omdat deze behandeling echter niet tijdig van start kon gaan is ook de doelstelling van het volgen van onderwijs in de knel gekomen. De samenhang van deze zaken maakte het voor Bureau Jeugdzorg ook lastig om daadkrachtig op te treden. In die

zin heeft de Nationale ombudsman wel begrip voor de problemen waarvoor Bureau Jeugdzorg zich gesteld zag.

Verder is uit de reacties van de Raad voor de Kinderbescherming en van de jeugdofficier van justitie gebleken dat deze ook niet snel en daadkrachtig zouden optreden. De officier gaf zelf aan dat een gesprek op het parket met Pascal weinig zin leek te hebben. Voor tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke straf gaf de terugmelding te weinig aanleiding. Bovendien leek de zorgmelding bij de Raad de geëigende weg.

De Raad was in het geval van Pascal van mening dat deze zorgmelding niet zodanig was dat een crisisplaatsing geïndiceerd. Wel was er voldoende aanleiding onderzoek te gaan doen naar de noodzaak van een beschermingsmaatregel. Mogelijk zou dit hebben geleid tot een ondertoezichtstelling en een uithuisplaatsing van Pascal. Een optie die al in het persoonlijkheidsonderzoek werd genoemd voor het geval het met Pascal in de thuis-situatie niet lukte.

Aandachtspunten

De Nationale ombudsman ziet aanleiding de volgende punten onder de aandacht te brengen:

- maak in het plan van aanpak tevoren duidelijk welke stappen gevolgd gaan worden indien betrokkene de afspraken niet nakomt en stel ook termijnen;
- maak deze consequenties aan betrokkene kenbaar
- volg de gekozen aanpak binnen de gestelde termijn;
- zorg dat de reclasseringwerker goed inzicht heeft in de mogelijkheden van andere instellingen zoals de officier van justitie, de Raad en de leerplicht-ambtenaar

Knelpunten:

De Nationale ombudsman constateert de volgende knelpunten:

- de motivatie van Pascal was minimaal
- uitblijven van de behandeling
- onvoldoende ondersteuning door andere instanties

2.4. Middelengebruik en recidive

Feiten

Plan van aanpak

Na de evaluatie van het oorspronkelijke plan van aanpak werd als derde doelstelling de beheersing van het drugs- en alcoholgebruik opgenomen. In het plan van aanpak staat vermeld dat Pascal zijn gebruik van deze middelen in kaart moest brengen en met de jeugdreclasseringswerker moest bespreken. Met name moest worden besproken wat de gevarenzones waren en hoe Pascal aan de bel kon trekken als het niet goed ging. Indien er zorgen waren over het gebruik zou er een afspraak bij de Brijderstichting worden gemaakt.

Uit het plan van aanpak bleek verder dat Pascal op de middelbare school was begonnen met blowen. Vanaf voorjaar 2005 was hij voor het eerst harddrugs gaan gebruiken. Dit was begonnen met een “pilletje”, dat hij van een vriend kreeg. Kort daarna is hij overgegaan op pep (speed die men fijnmaakt en snuift) en af en toe XTC en kristalpoeder. Hij gebruikte voornamelijk in het weekend. Tijdens zijn detentie gebruikte hij in de Doggershoek niet, hoewel daar wel aan middelen was te komen.

In het verleden was Pascal met zijn vader een keer bij de Brijderstichting geweest om over zijn drugsgebruik te praten. Na een intake kwam hij naar zijn zeggen niet voor behandeling in aanmerking omdat hij niet verslaafd was. Op de vraag van de jeugdreclasseringswerker of hij als hij op vrije voeten zou komen weer zou gaan gebruiken, antwoordde Pascal dat hij dit niet meer structureel zou doen. Hij zag geen probleem in incidenteel gebruik, bijvoorbeeld op feesten.

Over de kans op recidive stond in het plan van aanpak vermeld dat deze duidelijk aanwezig was omdat Pascals vriendengroep een risicovolle groep was, waarin drugs werden gebruikt. Een deel van deze vrienden was bovendien in aanraking met politie en justitie geweest. In de evaluatie op het plan van aanpak werd de kans op recidive hoog ingeschat omdat Pascal makkelijk te beïnvloeden was en hij nog in dezelfde vriendenkring verkeerde.

Over de financiële situatie van Pascal stond in dit verslag vermeld dat hij € 7.50 zakgeld per week kreeg. In de tijd dat hij dealde beschikte hij vaak over veel geld. Het hoogste bedrag wat hij op een avond verdiende was € 300. Hij dealde sinds mei 2005. Hij handelde in pep en XTC-pillen. Hij had in zijn computer een bestand bijgehouden aan wie hij leverde en hoeveel. De computer is door de politie in beslag genomen. Hij regelde ook veel per telefoon.

De jeugdreclasseringswerker beschreef Pascal in de verslagen als heel gesloten en moeilijk te bereiken. Ook maakte Pascal regelmatig een sombere en depressieve indruk. Hij was tegenover haar weinig coöperatief. Of dit te maken had met drugsgebruik werd de jeugdreclasseringswerker niet duidelijk. Ze probeerde het onderwerp met hem te bespreken, maar hij ontkende het gebruik van drugs steeds. En hij wilde er verder niet over praten.

Persoonlijkheidsonderzoek

Ook uit het persoonlijkheidsonderzoek dat in het kader van de strafprocedure werd verricht kwam dezelfde informatie over het drugsgebruik en het dealen door Pascal naar voren als uit het jeugdzorgdossier. In dit onderzoek werd de kans op recidive redelijk groot geacht. Die kans was wel afhankelijk van de omstandigheden die Pascal werden geboden. Pascal was sterk afhankelijk van de extern geboden structuur. Leegte in zijn dagprogramma en te veel ongeorganiseerde ruimte in zijn vrije tijdsbesteding vormden een groot gevaar voor terugval in recidivering en risicovol gedrag. Pascal had zelf aangegeven dat hij slechts incidenteel gebruikte en dat hij tijdens zijn detentie clean was. Verder was bij Pascal een psychische stoornis geconstateerd, te weten een aanpassingsstoornis met een stoornis in de stemming en het gedrag, gebaseerd op een

gestoorde hechtingsontwikkeling. Daarnaast was er sprake van ADD (Attention deficit disorder).

Contactjournalen

Uit de contactjournalen van de jeugdreclasseringswerker kwam een beeld naar voren dat Pascal aanvankelijk na terugkeer thuis zijn best deed om geen drugs en alcohol te gebruiken. Maar naarmate hij langzamerhand meer vrijheid kreeg en weer met zijn vrienden optrok werd dit moeilijker. Zoals hiervoor al is beschreven ontstonden er vanaf 14 november 2006 problemen met de houding van Pascal. Hij ging vanaf die datum nauwelijks meer naar school en zijn gedrag thuis was wisselend. Na de schriftelijke waarschuwing kreeg Pascal een aanwijzing om naar school te gaan. Zijn ouders hadden in die zelfde periode aangegeven te vermoeden dat Pascal drugs gebruikte. Pascal ontkende het drugsgebruik steeds, maar bevestigde wel stevig alcohol gebruik.

Eind november 2006 noteerde de jeugdreclasseringswerker in het contactjournaal dat Pascal een apathische indruk maakte en niet wilde deelnemen aan een gesprek met haar. Of dit verband hield met drugsgebruik was voor haar niet duidelijk. Kort daarna tekende de jeugdreclasseringswerker in het journaal aan dat Pascal vermeld stond op de lijst van een groep, die door de politie in de gaten werd gehouden. Dit werd met Pascal besproken.

Zoals hiervoor eveneens al werd vermeld liet De Praktijk na de intake met Pascal op 12 december 2006 aan Bureau Jeugdzorg weten drugsgebruik te vermoeden. Daarom adviseerde De Praktijk Bureau Jeugdzorg om Pascal en zijn ouders aan te raden bij wijze van tussentijdse behandeling naar de Brijderstichting te gaan. De jeugdreclasseringswerker sprak naar aanleiding hiervan met Pascal over drugsgebruik. Toen Pascal ontkende drugs te gebruiken werd de mogelijkheid om via de Brijderstichting tussentijdse behandeling te vragen met zijn ouders besproken. De ouders hebben dit advies niet opgevolgd. Bureau Jeugdzorg liet weten pas na de dood van Pascal te hebben vernomen dat het advies niet was opgevolgd.

Zoals hiervoor eerder al is beschreven liet verzoeker op 25 januari 2007 weten dat het thuis opnieuw niet goed ging met Pascal. Hij was 's nachts niet thuisgekomen en was erg opgefokt. Hij gedroeg zich ook agressief. De ouders van Pascal gaven duidelijk aan, zonder behandeling de situatie thuis niet langer vol te kunnen houden. De jeugdreclasseringswerker had de situatie ook in het team besproken. Afgesproken was om ieder geval de opleiding te regelen en als het thuis niet ging toch een vrijwillige plaatsing te organiseren.

Er volgen nog een aantal gesprekken (zie hiervoor) tussen jeugdreclasseringswerker en Pascal en zijn ouders. Het gebruik van drugs of alcohol kwam daarin volgens de verslagen niet specifiek aan de orde.

Op 9 maart 2007 meldden de ouders opnieuw dat het helemaal niet goed ging met Pascal. Hij had die week niet meer thuis geslapen. Ook kwamen er vreemde telefoontjes voor hem binnen vermoedelijk over bestellingen. Ook liet een jongen weten dat hij 'zijn

plantjes moest komen opruimen'. Opnieuw gaf de jeugdreclasseringswerker een aanwijzing, ditmaal om een dagbesteding te regelen. Het drugsgebruik werd daarbij niet genoemd.

Pas nadat verzoeker op 14 maart 2007 nogmaals alarm sloeg per e-mail en per telefoon dat de situatie thuis onhoudbaar was en Pascal bovendien telefonisch met de dood was bedreigd, besprak de jeugdreclasseringswerker de situatie opnieuw in het team. Kort daarop werd, zoals hiervoor al aan de orde is geweest, een melding gedaan aan de Raad voor de Kinderbescherming en aan de officier van justitie.

Uit het strafdossier van de moord op Pascal

Op 30 april 2007 is Pascal door twee mannen om het leven gebracht. Het ging daarbij om een ripdeal. De hoofdverdachte had een afspraak met Pascal, die hij kende van eerdere leveranties van cocaïne. Hij was die dag samen met een andere man. Zij hebben Pascal eerst mee laten rijden in de auto. In plaats van het gebruikelijke korte ritje voor een transactie, hebben ze hem meegenomen naar een andere plek. Daar hebben ze hem opzettelijk in zijn hals gestoken, uit de auto getrokken en zijn geld en drugs afgenomen. Daarna hebben ze hem met de auto overreden en daar achtergelaten.

De rechtbank achtte bewezen dat de hoofdverdachte Pascal met voorbedachten rade van het leven heeft beroofd. Hij kreeg een gevangenisstraf opgelegd van vijftien jaar. De medeverdachte is veroordeeld tot acht jaar omdat hij meewerkte aan de gewelddadige beroving, de dood van Pascal tot gevolg hebbend. Beide verdachten zijn in hoger beroep gegaan van het vonnis. In het kader van deze strafprocedure zijn vele getuigen gehoord, waaronder veel vrienden en bekenden van Pascal. Bij hen was bekend dat Pascal na zijn detentie al weer een tijd als dealer in harddrugs actief was. Op welke schaal en sinds wanneer precies Pascal handelde, werd uit het dossier niet duidelijk omdat het onderzoek daar geen betrekking op had.

Reacties betrokken instanties

Het drugs- en alcoholgebruik en de recidive kwamen in de eerdere verslagen zijdelings al aan de orde. Deze passages worden hier niet herhaald. Op deze plaats is alleen een deel van het verslag van het gesprek van 10 december 2007 met Bureau Jeugdzorg opgenomen, waarin specifiek op dit onderwerp werd ingegaan.

Bureau Jeugdzorg.

Pascal was een zeer gesloten jongen. Het was niet duidelijk in hoeverre Pascal na zijn vrijlating weer drugs gebruikte. De jeugdreclasseringswerker had geen beeld van de situatie waarin Pascal zich vlak voor zijn dood bevond. Achteraf is duidelijk geworden dat hij als jongere door volwassen ouders in het drugscircuit is omgebracht. De meldingen die zij steeds van de ouders kreeg vond zij niet zo dreigend dat ze met spoed een uithuisplaatsing wilde regelen.

Probleem met dit soort zaken is wel dat als de Raad met spoed een uithuisplaatsing en ondertoezichtstelling had geregeld, er geen geschikte opvang mogelijk was. Het is daarom voor de jeugdreclassering altijd wikkelen en wegen of en wanneer je een

zorgmelding aan de Raad doet. In dit geval speelde ook een rol dat de ouders zich in eerste instantie tegen de uithuisplaatsing van Pascal hebben verzet. De bedoeling was steeds behandelen, liefst in eigen omgeving en van daaruit verder helpen.

Op de vraag of tussentijdse hulp gewenst was omdat de behandeling enige tijd op zich liet wachten, liet Bureau Jeugdzorg weten dat deze hulp was gegeven door de jeugdreclasseringswerker zelf, door middel van het voeren van extra gesprekken.

Op de vraag aan Bureau Jeugdzorg wat het nu in de situatie van Pascal anders zouden doen luidde het antwoord dat Bureau Jeugdzorg er nog harder op zou hebben ingezet Pascal na zijn detentie niet naar huis terug te laten gaan.

Beoordeling

Middelengebruik en recidive

Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven. Dit houdt in dat een bestuursorgaan voor een goede uitvoering van een taak zoals jeugdreclassering zich voortdurend goed op de hoogte moet stellen van de situatie van de te begeleiden jeugdige.

In het plan van aanpak stond vermeld dat de beheersing van het drugs- en alcoholgebruik de derde belangrijke doelstellingen was bij de begeleiding van Pascal. Daarnaast is de hoofddoelstelling van de jeugdreclassering het voorkomen van recidive.

Uit het onderzoek komt naar voren dat Pascal in het verleden harddrugs had gebruikt en ook verhandeld. Voor de handel in harddrugs had hij een straf opgelegd gekregen. Pascal had tot zijn detentie tussen vrienden verkeer, die zelf ook gebruikten en vaak ook een strafblad hadden. Na zijn detentie was Pascal wel vol goede voornemens. Uit het onderzoek bleek echter dat er vanaf november 2006 tot het overlijden van Pascal op 30 april 2007 van diverse kanten signalen waren gekomen dat Pascal weer harddrugs gebruikte. Zijn ouders hadden dit meerdere malen aangegeven. Ook De Praktijk had dit gesignaleerd na een intakegesprek. Verder was in het plan van aanpak aangegeven dat een duidelijke dagbesteding van belang was om Pascal structuur te bieden. Zonder deze structuur was de kans op drugsgebruik en in samenhang daarmee ongewenste activiteiten als het dealen in drugs, zeer groot.

De jeugdreclasseringswerker heeft dit onderwerp diverse malen met Pascal besproken. Pascal was echter heel gesloten en zeker over dit onderwerp. Op dit punt was de informatie van Pascal zelf niet betrouwbaar genoeg. Ook de ouders van Pascal hadden niet precies zicht op zijn situatie.

Alle omstandigheden in aanmerking nemend: de signalen, het gebruik in het verleden, het feit dat Pascal weer in dezelfde vriendenkring verkeerde en het totaal ontbreken van een dagbesteding vanaf eind november 2007 maakten dat bijzondere alertheid van de kant van de jeugdreclasseringswerker was vereist.

Nu Bureau Jeugdzorg heeft aangegeven niet te weten in hoeverre Pascal drugs gebruikte en niet te weten in hoeverre hij zich op het moment van overlijden in het drugscircuit bevond kan de Nationale ombudsman niet anders concluderen dan dat Bureau Jeugdzorg zich in dit opzicht onvoldoende actief heeft opgesteld om hier achter te komen. Hiermee heeft Bureau Jeugdzorg in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving gehandeld.

Het voorkomen van recidive is het belangrijkste doel van jeugdreclassering. Daaraan is achteraf gezien weinig aandacht besteed door de jeugdreclasseringswerker en daarmee door Bureau Jeugdzorg. Deze recidive hing nauw samen met het gebruik van drugs. De kans op recidive werd hoog ingeschat als Pascal er niet in zou slagen te vermijden dat hij weer in zijn oude vriendenkring terecht zou komen.

Uit alles werd duidelijk dat hij in deze kring was teruggekeerd. Hij had dit zelf aangegeven. Achteraf moet worden geconstateerd dat Pascal gebruikte, de omvang van het gebruik valt niet vast te stellen. Probleem met drugsgebruik is dat dit veel geld kost. Pascal kon dit niet van zijn zakgeld bekostigen. De kans dat hij weer was gaan dealen was daardoor vergroot. Ook daarom was alertheid op het punt van recidive geboden.

Het had dan ook op de weg van Bureau Jeugdzorg gelegen om behalve informatie aan Pascal zelf te vragen en aan zijn ouders ook op andere manieren te proberen om aan de voor een goede uitoefening van de reclasseringstaak benodigde informatie te komen. Zo had Bureau Jeugdzorg Pascal conform het advies van De Praktijk Pascal kunnen verplichten naar bijvoorbeeld De Brijderstichting te gaan, bij wijze van vervangende zorg. Deze stichting had alle kennis in huis om te bekijken of Pascal daadwerkelijk hulp nodig had op dit vlak. Ook had via de wijkagent, school of jongerenwerkers geprobeerd kunnen worden te achterhalen in welke kringen Pascal verkeerde. Uit het dossier is gebleken dat de reclasseringswerker nauwelijks contacten had met andere instanties.

De onderzochte gedraging is ook op dit punt niet behoorlijk.

Aandachtspunten:

De Nationale ombudsman ziet aanleiding de volgende punten onder de aandacht te brengen:

- maak zo mogelijk gebruik van de expertise van anderen, zeker als dit in de vorm van vervangende zorg mogelijk is zoals via een instelling voor verslavingszorg, de huisarts, wijkagent, jongerenwerker e.d;
- bied jeugdreclasseringswerkers goede scholing om adequaat te kunnen omgaan met jongeren met drugsproblematiek.

Knelpunten:

De Nationale ombudsman constateert de volgende knelpunten:

- gebrek aan openheid bij Pascal
- geen inzicht in kringen waarin Pascal verkeerde
- uitblijven van de behandeling

3. SLOTBESCHOUWING

Pascal was een 15 jarige jongen die in Hoogkarspel in Noord-Holland woonde. Het was een jongen met psychische problemen en waar je moeilijk toegang tot had, maar die “er graag bij hoorde”. Hij kwam in het drugscircuit terecht en ging zelf gebruiken en dealen. Toen zijn vader drugs in zijn kamer vond heeft hij aangifte bij de politie gedaan. Daarop werd Pascal in voorlopige hechtenis genomen en in de gesloten jeugdinrichting de Doggershoek in Den Helder geplaatst. Pascal voelde zich vanwege de grimmige sfeer daar niet veilig, maar ondanks het feit dat drugs voor handen waren ging hij niet opnieuw gebruiken. Na drie maanden schorste de rechter-commissaris de voorlopige hechtenis en kon Pascal weer naar zijn ouderlijk huis terug. Dat wilde hij graag omdat hij het in de Doggershoek niet uithield. Korte tijd later veroordeelde de kinderrechter Pascal tot jeugddetentie gelijk aan de periode die hij al had gezeten plus een maand voorwaardelijk. Naast zijn veroordeling tot jeugddetentie werd als bijzondere voorwaarde de maatregel van hulp en steun opgelegd, uit te voeren door de jeugdreclassering van het Bureau Jeugdzorg. De jeugdreclassering was al tijdens zijn voorlopige hechtenis betrokken bij Pascal.

De jeugdreclasseringswerker van het Bureau Jeugdzorg ging Pascal en zijn gezin begeleiden om terugval in drugsgebruik te voorkomen. Deze begeleiding had drie doelen: het behandelen van Pascal, het beheersen van alcohol en drugsgebruik en het vinden van een dagbesteding in school of werk.

Geén van deze drie doelen werd bereikt. Er kwam geen behandeling, Pascal ging uiteindelijk niet meer naar school en werk had hij niet en hij verviel in drugsgebruik en drugshandel om zijn eigen gebruik te betalen. Acht maanden na zijn veroordeling werd hij in het drugscircuit beroofd en op gruwelijke wijze vermoord.

De vader van Pascal heeft aan de Nationale ombudsman de vraag voorgelegd of het Bureau Jeugdzorg voldoende voortvarend actie heeft ondernomen om de hulpverlening aan Pascal op gang te brengen. Het antwoord op deze vraag is: nee.

Het Bureau Jeugdzorg blijkt om een aantal redenen géén van de drie doelstellingen die bij de reclassering van Pascal gesteld werden, te hebben gerealiseerd.

Wat zijn de oorzaken van dit falen en wat valt ervan te leren?

De belangrijkste oorzaak is het gebrek aan resultaatgerichte aanpak bij het Bureau Jeugdzorg en het niet in de gaten houden of resultaten bereikt worden.

Een tweede oorzaak is dat de effectieve begeleiding van Pascal afhankelijk bleek te zijn van vele verschillende instanties die als schakels in een keten werken: de officier van justitie, de Raad voor de Kinderbescherming, de leerplichtambtenaar, het CIJ voor de indicatiestelling en instanties als De Praktijk (gezinstherapie), De Brijderstichting (opvang drugsgebruik), De Doggershoek (gesloten inrichting) en het Bureau Jeugdzorg zelf dat op grond van de uitspraak van de rechter verantwoordelijk was voor de jeugdreclasseringstaak. In deze complexe keten is geen regiefunctie te herkennen. Het Bureau Jeugdzorg heeft via de betrokken reclasseringsmedewerkers Pascal en zijn gezin

begeleid, contacten gelegd, formulieren ingevuld en verstuurd en al deze activiteiten leidden tot vrijwel niets. De behandeling kwam niet tijdig op gang, omdat de vereiste indicatiestelling ontbrak: de verkeerde formulieren waren naar het verkeerde adres gestuurd en de geadresseerde gaf geen enkele reactie. En het uitblijven van een reactie leidde heel lang tot geen verdere actie. Snelle hulp bleek onmogelijk vanwege wachtlijsten bij allerlei instanties. Op signalen richting leerplichtambtenaar volgt geen reactie. Ook de Raad voor de Kinderbescherming en de Officier van Justitie ontvangen signalen, maar om verschillende redenen volgt geen actie die van belang zou blijken te zijn. Heel veel instanties en functionarissen deden volgens het boekje ieder hun aandeel van hun taak, maar van effectieve op elkaar afgestemde begeleiding van Pascal kwam niets terecht. Geen enkele functionaris treft individueel blaam, maar het systeem waarin zij werken bleek tot vrijwel niets in staat.

Het stemt de Nationale ombudsman heel treurig dat in hun reacties tijdens het onderzoek veel instanties opmerkten dat als alles wel goed was verlopen de hulp ook niet op gang gekomen was voor het moment dat Pascal vermoord werd. Deze excuses zijn naar het oordeel van de Nationale ombudsman echter overbodig en misplaatst. In dit geval liep de zaak af met de wrede moord op Pascal. Stel echter dat Pascal niet vermoord was, zou de klemmende vraag van zijn vader dan anders beantwoord zijn? Nee. De zaak van Pascal is uiteindelijk een doorsnee zaak. Zoals het allemaal misging met de reclassering van Pascal kan het in willekeurig welk ander geval ook misgaan. De begeleiding van kinderen als Pascal komt traag of niet op gang en het systeem van jeugdreclassering faalt op vele punten.

Maart 2006 zag de vader van Pascal dat zijn zoon drugs mee in huis had genomen. Met zijn aangifte bij de politie probeerde hij bij te sturen. In augustus 2006 veroordeelde de rechter Pascal en die veroordeling vormde een krachtig aanknopingspunt voor verbetering.

Uit deze zaak valt te leren dat alle partners in de keten zich bewust moeten zijn van hun gedeelde verantwoordelijkheid. Ook is niet proceduregericht maar resultaatgericht werken essentieel. In dit onderzoek is opgevallen dat het Bureau Jeugdzorg erg geïsoleerd heeft gewerkt en niet tijdig en duidelijk genoeg signalen aan de andere partners uit de keten heeft gegeven, waardoor geen teamaanpak tot stand is gekomen en geen gezamenlijk resultaat werd bereikt. Wat gemist wordt is een teamaanpak waarbij alle partners in de keten meewerken aan een gezamenlijk resultaat. Iemand moet zich uiteindelijk verantwoordelijk voelen voor het resultaat in een "dossier" zoals dat van Pascal en iemand moet erop toezien dat dit resultaat ook wordt bereikt.

Het baart de Nationale ombudsman verder grote zorgen dat hij uit de gesprekken met alle instanties die meegewerkt hebben aan het onderzoek moet afleiden dat er in de jeugdzorg zulke lange wachtlijsten zijn dat effectieve hulpverlening bedreigd wordt of zoals in deze zaak onmogelijk.

De tijd gaat voort. Pascal werd op 30 april 2007 vermoord. Het Bureau Jeugdzorg heeft inmiddels een aantal verbeteringen aangebracht, doch die verbeteringen betreffen nog

niet alle knelpunten. Daarom ziet de Nationale ombudsman aanleiding de volgende punten onder de aandacht te brengen:

Ten aanzien van het regelen van bijzondere hulpverlening:

houd de termijn voor het starten van de bijzondere hulpverlening door zorgverleners zo kort mogelijk door:

- in een zo vroeg mogelijk stadium de vorm van de behandeling en de keuze van de zorgverlener te bespreken met betrokkenen en al het mogelijke voorwerk al te doen;
- te zorgen voor een termijnbewakingssysteem inzake het indicatiebesluit;
- medewerkers voldoende te scholen zodat ze weten welk soort indicatie vereist is;
- prioritering proeftijdzaken bepleiten bij zorgleveranciers.

Ten aanzien van het plan van aanpak:

- maak in het plan van aanpak tevoren duidelijk welke stappen gevolgd gaan worden indien betrokkene de afspraken niet nakomt en stel ook termijnen;
- maak deze consequenties aan betrokkenen kenbaar;
- volg de gekozen aanpak binnen de gestelde termijn;
- zorg dat de jeugdreclasseringswerker goed inzicht heeft in de mogelijkheden van ketenpartners en van die mogelijkheden gebruik maakt.

Ten aanzien van het omgaan met het gebruik van drugs:

- maak zo mogelijk gebruik van de expertise van anderen, zeker als dit in de vorm van vervangende zorg mogelijk is zoals bijvoorbeeld via een instelling voor verslavingszorg, maar ook van de huisarts, de wijkagent, jongerenwerker e.d.;
- bied jeugdreclasseringswerkers goede scholing om adequaat om te kunnen omgaan met jongeren met drugsproblematiek.

DE NATIONALE OMBUDSMAN

Dr. A.F.M. Brenninkmeijer

4. BIJLAGEN

A. Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie.

1. Psychiatrisch pro justitia rapport van 5 augustus 2006 over Pascal.
2. Psychologisch pro justitia rapport van 7 augustus 2006 over Pascal.
3. Brief van Raad van 4 april 2007 aan de ouders van Pascal dat het onderzoek wordt gestart.
4. Brief van de Raad aan verzoeker na gesprek 13 juni 2007.
5. Brief van de Raad aan jeugdofficier van 8 augustus 2006.
6. Onderzoeksverslag opgesteld door verzoeker medio juli 2007 n.a.v. eigen onderzoek.
7. Brief van Jeugdzorg van 9 maart 2007 met officiële aanwijzing.
8. Brief Jeugdzorg aan Pascal van 17 november 2006 met afspraken.
9. Stamkaart en evaluatie plan van aanpak BJZ. (zonder datum).
10. Concept Indicatiebesluit BJZ, aanvraagdatum 21 december 2006.
11. Het CIZ onderzoeksrapportage indicatiestelling van 20 april 2007.
12. Diverse mailberichten van verzoeker aan BJZ in periode augustus 2006 tot juni 2007.
13. Brief van verzoeker aan de Raad van 19 maart 2007 waarin noodkreet.
14. Brief Bureau Jeugdzorg van 22 oktober 2007 aan de Nationale ombudsman in reactie op de opening onderzoek, met als bijlage hoofdproces indicatiestelling (14a) en de protocollen voor de uitvoering van de maatregel reclassering (14b).
15. Verslag van het eerste gesprek met verzoeker op bureau Nationale ombudsman op 18 juni 2007.
16. Verslag van het tweede gesprek met verzoeker op 19 juli 2007.
17. Mededeling voorwaardelijke veroordeling van 13 september 2006 van officier van justitie n.a.v. vonnis van rechtbank Alkmaar van 10 augustus 2006.
18. Brief van verzoeker van 25 april 2007 aan gemeente Drechterland.
19. E-mailbericht van verzoeker over leerplichtambtenaar van 26 september 2007.
20. Brief van Bureau Jeugdzorg van 4 december 2007 aan de Nationale ombudsman met als bijlage:
 - a. Schema route indicatiebesluit.
 - b. Zorgmelding d.d. 19 maart 2007 aan de Raad.
 - c. Indicatiebesluit AWBZ zorg d.d. 24 april 2007.
 - d. Plan van aanpak.
 - e. Evaluatie Plan van Aanpak.
 - f. Contactjournaals.
21. Verslag van het gesprek met de Raad op 14 december 2007.
22. Verslag van het telefoongesprek met de jeugdofficier van justitie op 3 januari 2008.
23. Brief van de Raad aan Nationale ombudsman van 17 december 2007.
24. Verslag van het gesprek met Bureau Jeugdzorg op 21 november 2007.
25. Verslag van het tweede gesprek met Bureau Jeugdzorg op 10 december 2007.
26. Brief van De Praktijk van 28 december 2007 aan verzoeker.
27. Verslag van het gesprek met De Praktijk op 28 januari 2008.

B. Achtergrond

1. Wet op de Jeugdzorg

Artikel 5

"1. De stichting heeft tot taak te bezien of een cliënt zorg nodig heeft in verband met opgroei-, opvoedings- of psychiatrische problemen, dan wel in verband met problemen van een cliënt, niet zijnde een jeugdige, die het onbedreigd opgroeien van een jeugdige belemmeren.

2. Tot de taak, bedoeld in het eerste lid, behoort het vaststellen of een cliënt is aangewezen op:

- a. jeugdzorg waarop ingevolge deze wet aanspraak bestaat,
- b. zorg, bestaande uit bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen vormen van geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen waarop ingevolge de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten dan wel ingevolge een zorgverzekering als bedoeld in artikel 1, onderdeel d, van de Zorgverzekeringswet aanspraak bestaat.

3. De stichting oefent de taak, bedoeld in het eerste lid, uit op verzoek van een cliënt of uit eigen beweging.

4. Uitgangspunt bij het uitoefenen van de taak, bedoeld in het eerste lid, is dat zorg het belang van een onbedreigde ontwikkeling van een jeugdige dient en aansluit bij de behoefte van de cliënt. Deze zorg is in verband hiermee niet ingrijpender dan noodzakelijk en wordt geboden zo dicht mogelijk bij de plaats waar de cliënt duurzaam verblijft en gedurende een zo kort mogelijke periode.

5. In afwijking van artikel 8:7 van de Algemene wet bestuursrecht is voor beroepen op grond van die wet tegen beschikkingen, gegeven op grond van artikel 5, tweede lid, of artikel 6, vierde lid, bevoegd de kinderrechter binnen het rechtsgebied waarvan de stichting haar zetel heeft."

Artikel 10

"1. De stichting heeft bovendien tot taak:

(...)

c. het geven van de in artikel 77f, eerste lid, onder a, van het Wetboek van Strafrecht bedoelde aanwijzingen, dan wel het uitvoeren van de taken, bedoeld in artikel 77j, vierde en vijfde lid, 77o, eerste lid, 77s, achtste lid, 77aa, tweede en derde lid, van het Wetboek van Strafrecht of in artikel 493, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering, en de daarop aansluitende nazorg, alsmede het geven van begeleiding als bedoeld in artikel 77hh, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht."

2. Uitvoeringsbesluit Wet op de Jeugdzorg

Artikel 15

"Indien de stichting voorziet dat de zorg waarop een cliënt is aangewezen niet tijdig beschikbaar is, kan zij vervangende zorg aanduiden, waarop de cliënt alsdan is aangewezen. Een cliënt heeft aanspraak op de vervangende zorg tot het moment waarop hij zijn aanspraak op de eerst aangewezen zorg tot gelding heeft gebracht, of de met betrekking tot de vervangende zorg genoemde termijn, bedoeld in artikel 6, eerste lid, onder C., van de wet, is verstreken."

Artikel 46

"1. De stichting stelt uiterlijk zes weken nadat zij een taak, bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder C. of D., van de wet heeft gekregen en zij hiervan in kennis is gesteld, een plan vast als bedoeld in artikel 13, derde lid, van de wet.

2. Het plan bevat in ieder geval:

- a. een beschrijving van de doelen die met de jeugdreclassering worden nagestreefd, zo nodig uitgesplitst in doelen op korte en lange termijn,
- b. de wijze waarop deze doelen worden nagestreefd,
- c. een beschrijving van de voorgenomen activiteiten met betrekking tot de jeugdige,
- d. een vermelding van de wijze waarop de ouders, voogd of anderen die de jeugdige als behorend tot hun gezin verzorgen en opvoeden, alsmede zijn sociale omgeving zal worden betrokken bij de werkzaamheden, dan wel een vermelding van de redenen waarom dit niet zal gebeuren en
- e. een vermelding van de momenten waarop de wijze waarop de jeugdreclassering wordt uitgevoerd, geëvalueerd wordt.

3. In het plan wordt tevens vermeld welke zorg voor de jeugdige, voor de met het gezag belaste ouder, voogd of voor anderen die de jeugdige als behorend tot hun gezin verzorgen en opvoeden nodig is, onder vermelding van de wijze waarop de doelen die met de jeugdreclassering worden nagestreefd, samenhangen met de doelen van de zorg.

4. Het plan komt niet tot stand en wordt niet gewijzigd dan nadat daarover in ieder geval overleg is gepleegd met:

- a. de jeugdige.
- b. de ouders, voogd of anderen die de jeugdige als behorend tot hun gezin verzorgen en opvoeden, tenzij dit overleg kennelijk schade zal toebrengen aan de jeugdige.

5. Van het overleg en de resultaten daarvan wordt melding gemaakt in het plan. Indien geen overleg mogelijk is, wordt hiervan met opgave van redenen melding gemaakt.

6. Zo vaak als noodzakelijk, doch ten minste één maal per jaar wordt bezien in hoeverre het plan bijstelling behoeft."

Artikel 47

"1. De stichting wijst binnen vijf dagen nadat zij een taak, bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder C. of D. van de wet heeft gekregen en zij daarvan op de hoogte is gesteld, een jeugdreclasseringwerker aan, en doet hiervan mededeling aan de jeugdige en de met het gezag belaste ouder, voogd of anderen die de jeugdige als behorend tot hun gezin verzorgen en opvoeden.

2. In deze mededeling wordt tevens opgenomen: a. de datum van het eerste contact van de jeugdige met de jeugdreclasseringwerker dat uiterlijk vijf dagen nadat de stichting de taak als bedoeld in eerste lid heeft gekregen, plaats vindt en b. de medewerker die de jeugdreclasseringwerker bij afwezigheid vervangt.

Wetboek van Strafvordering."

Artikel 48

"1. Onverminderd de aan de raad voor de kinderbescherming toekomende taken en bevoegdheden, voldoet de jeugdreclassering aan verzoeken van de rechter en het openbaar ministerie om advies omtrent een jeugdige die wordt verdacht van een strafbaar feit of die op grond daarvan is veroordeeld.

2. De jeugdreclassering brengt voor zover het de uitvoering betreft van de taak, bedoeld in artikel 10, eerste lid, onder C. en D., geregeld verslag uit aan het openbaar ministerie dat is belast met het toezicht op de naleving van de voorwaarden, over de wijze waarop de jeugdige zich houdt aan de voorwaarden door de rechter of het openbaar ministerie opgelegd.

3. Indien de jeugdige een opgelegde voorwaarde niet of niet geheel nakomt, meldt de jeugdreclassering dit onverwijld aan het openbaar ministerie.

4. De jeugdreclassering zendt de raad voor de kinderbescherming een afschrift van het verslag, bedoeld in het tweede lid en de melding, bedoeld in het derde lid."

Artikel 49

"1. Onverminderd artikel 60, vierde lid, legt de stichting de wijze van samenwerking van de jeugdreclassering met de politie, de rechter, het openbaar ministerie, de volwassenenreclassering, inrichtingen en de raad voor de kinderbescherming vast in een protocol.

2. In het protocol wordt in ieder geval vastgelegd:

a. een vermelding van welke functionaris het aanspreekpunt is van de jeugdreclassering voor vragen die casuïstiek overstijgen.

b. een beschrijving van de wijze waarop taken van de jeugdreclassering en die van de in het eerste lid bedoelde instanties worden uitgeoefend voor zover deze samenhangen of gelijktijdig plaatsvinden.

c. de wijze waarop en de termijn waarbinnen de instanties, bedoeld in het eerste lid, over individuele zaken worden geïnformeerd."

3. Wetboek van strafrecht.

Artikel 77aa

Bijzondere bepalingen voor jeugdige personen

- "1. Met het toezicht op de naleving van de voorwaarden is het openbaar ministerie belast.
2. De rechter kan aan een stichting als bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg, of, in bijzondere gevallen en na overleg met een dergelijke rechtspersoon, aan een particulier persoon, opdragen aan de veroordeelde ter zake van de naleving der bijzondere voorwaarden hulp en steun te verlenen.
3. De rechter kan, indien de veroordeelde ingevolge artikel 254 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek onder toezicht is gesteld, aan een stichting als bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg opdragen aan de veroordeelde ter zake van de naleving der bijzondere voorwaarden hulp en steun te verlenen.
4. Is de veroordeelde meerderjarig dan is artikel 14d, tweede lid, van overeenkomstige toepassing.
5. Bij algemene maatregel van bestuur, op de voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, kunnen regels worden gesteld omtrent de aard en de omvang van de hulp en steun, bedoeld in het tweede en derde lid."

Artikel 77hh

- "1. De raad voor de kindbescherming heeft tot taak toezicht te houden op de uitvoering van reclasseringswerkzaamheden als bedoeld in artikel 77f, eerste lid, onder a, artikel 77j, vierde en vijfde lid, artikel 77s, achtste lid, artikel 77aa, tweede en derde lid, van het Wetboek van Strafrecht, en artikel 493 van het Wetboek van Strafvordering, en is in dat kader bevoegd de stichting, bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg aanwijzingen te geven.
2. In door Onze Minister van Justitie aan te wijzen gevallen kan de raad voor de kindbescherming de stichting inschakelen voor vrijwillige begeleiding van een jeugdige."

4. Burgerlijk wetboek

Boek 1. Personen- en familierecht

Titel 14. Het gezag over minderjarige kinderen

Artikel 254

- "1. Indien een minderjarige zodanig opgroeit, dat zijn zedelijke of geestelijke belangen of zijn gezondheid ernstig worden bedreigd, en andere middelen ter afwending van deze bedreiging hebben gefaald of, naar is te voorzien, zullen falen, kan de

kinderrechter hem onder toezicht stellen van een stichting als bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg.
 (...)”

Artikel 255

”De kinderrechter kan hangende het onderzoek de minderjarige voorlopig onder toezicht stellen indien dit dringend en onverwijld noodzakelijk is. Hij bepaalt de duur van dit voorlopige toezicht op ten hoogste drie maanden en kan de beslissing te allen tijde herroepen.”

5. Protocol 1 Uitgangspunten, taak- en bevoegdheidsverdeling van de Bureaus Jeugdzorg (juni 1997)

Onderwerp:

”Dit protocol geeft richtlijnen voor de wijze waarop de taken en bevoegdheden met betrekking tot de begeleiding van jeugdreclasseringcliënten binnen de instelling zijn verdeeld. Het protocol is toegespitst op de positie van de jeugdreclasseringswerker, de leidinggevende, de staffunctionaris en de directeur.”

Uitgangspunten

”3. De gezinsvoogdijinstellingen zijn belast met de uitvoering van de strafrechtelijke beslissing tot hulp en steun – inclusief de voorlichting over het verloop daarvan aan de justitiële autoriteiten (Notitie jeugdcriminaliteit, november 1995).”

”5. De essentie van jeugdreclassering valt te omschrijven als: het bieden van een pedagogische interventie in het kader van een strafrechtelijke omgeving. Deze interventie dient te voldoen aan de karakteristieksnel, vroegtijdig en consequent. Onder strafrechtelijke omgeving wordt verstaan de periode vanaf de aanhouding van een minderjarige door de politie tot aan de einddatum van de strafrechtelijke afdoening c.q. de datum waarop de proeftijd verloopt.”

”6. Deze pedagogische interventie heeft als doel zowel het tegengaan van een criminele carrière van de jongere als wel het vergroten van het handelingskader en/of het realiseren van een gedragsverandering bij jongere als gevolg waarvan participatie en integratie van de jongere in de samenleving kan toenemen. Deze pedagogische interventie laat zich onder meer omschrijven in de methodische kernbegrippen: vasthoudend, outreachend, concreet, gedragsmatig, intensief, niet vrijblijvend, netwerkgeoriënteerde.”

Protocol IV Planuitvoering

1. Procesbewaking

(...)

"Indien tijdens de planuitvoering blijkt dat de minderjarige zich niet houdt aan de naleving van de opgestelde bijzondere voorwaarden, handelt de jeugdreclasseringwerker als volgt:

- de jeugdreclasseringwerker pleegt intern overleg met de staffunctionaris of teamleider inzake de ernst van de niet nageleefde voorwaarden.
 - eventueel wordt de begeleiding bijgesteld c.q. aangescherpt middels een officiële waarschuwing.
 - Indien de ernst van het niet naleven dusdanig is dat de strafrechtelijke autoriteiten hiervan op de hoogte dienen te worden gesteld, dan stelt de jeugdreclasseringwerker een tussentijdse rapportage op en zendt deze aan de officier van Justitie en de Raad indien het een voorlopige opdracht, een voorwaardelijke niet vervolging of een schorsing voorlopige hechtenis betreft.
 - de tussentijdse rapportage bestaat uit het Plan van Aanpak alsmede een verslag van het verloop van de maatregel, waarin besloten een uitspraak over de afdoening.
- (...)."

(...)

2. Uithuisplaatsingen

"Conform de wet op de jeugdhulpverlening heeft de (gezins-)voogdijinstelling een plaatsingsbevoegdheid. Daar het bieden van Hulp & Steun is opgedragen aan de gezinsvoogdijinstelling is het in het kader van de jeugdreclassering mogelijk om uithuisplaatsingen te realiseren in een vrijwillig kader. Hiervoor geldt de normale procedure, te weten:

- de jeugdreclasseringwerker stelt een indicatie, of laat een indicatiestellen door derden.
- na accordering van de indicatiestelling door de opnemende voorziening kan de plaatsing gerealiseerd worden."

Landelijk Afstemmingsprotocol jeugdreclassering (december 1997)

Algemene uitgangspunten

"1. Het afstemmingsprotocol heeft tot doel de samenhang tussen primaire processen van de onderscheiden partners te optimaliseren, om tot een inhoudelijk beter en efficiënter aanbod te komen. Daardoor kan een uniforme werkwijze in de jeugdreclassering worden gerealiseerd, die voldoet aan te stellen kwaliteitseisen. Het uiteindelijke doel is gelegen in het voorkomen, mitigeren, dan wel beëindigen van criminele carrières van jeugdigen."

"8. (...) Indien de reclassering vanwege haar aanbod wordt benaderd om in het kader van de jeugdreclassering programma's uit te voeren, blijft de casusregie bij de Raad voor de kindbescherming en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering bij de GVI-JR. Het betreft hier immers jeugdigen op wie het jeugdstrafrecht van toepassing is."

C. Chronologische overzichten

Tijdsverloop bij het regelen van de hulpverlening

<i>Datum</i>	<i>Actie</i>
10 augustus 2006	Vonnis kinderrechter, maatregel hulp en steun wordt opgelegd
24 augustus 2006	Eerste gesprek tussen jeugdreclasseringswerker en Pascal met ouders over invulling hulpverlening
6 oktober 2006	Tweede gesprek tussen jeugdreclasseringswerker en Pascal met ouders, beslissing wordt genomen over ambulante activerende gezinstherapie door De Praktijk
Begin november 2006	Aanmelding bij De praktijk
9 november 2006	Telefonisch overleg tussen De Praktijk en de jeugdreclasseringswerker
28 november 2006	Intakegesprek van Pascal bij De Praktijk
12 december 2006	Bericht van De Praktijk aan Bureau Jeugdzorg dat gewenste zorg kan worden geboden onder vermelding dat I indicatiebesluit nodig is en er wachtlijsten zijn
22 december 2006	Reclasseringswerker stelt concept indicatiebesluit op
23 januari 2007	Een collega bij Bureau Jeugdzorg laat jeugdreclasseringswerker weten dat AWBZ indicatie moet worden gevraagd op het CIZ formulier
24 januari 2007	Jeugdreclasseringswerker belt met het CIZ en stuurt nieuw concept naar Alkmaar
9 maart 2007	De Praktijk informeert bij Bureau Jeugdzorg naar indicatiebesluit. Jeugdreclasseringswerker informeert bij het CIZ Hoorn, daar is aanvraag niet bekend
14 maart 2007	Jeugdreclasseringswerker maakt nieuw concept indicatiebesluit op en stuurt het naar het CIZ Hoorn
24 april 2007	Indicatiebesluit is klaar en gaat naar Pascal en zijn ouders
3 mei 2007	De Praktijk ontvangt indicatiebesluit.

Tijdsverloop bij het schoolbezoek

<i>Datum</i>	<i>Schoolbezoek</i>
Tot medio maart 2006	Pascal bezoek Martinuscollege
Medio maart tot 23 juni 06 (datum schorsing)	Pascal is gedetineerd en krijgt les in JJI de Doggershoek
23 juni 06 tot 11 september 06	Pascal gaat tot nieuwe schooljaar niet naar school, er wordt gezocht naar nieuwe school, heeft vakantiebaantje
11 september 06 tot 11 november 2006	Pascal bezoekt het ROC in H.
11 november	Verzoeker laat weten dat Pascal niet naar school is gegaan en ook niet thuis is gekomen.
14 november 2006	Reclasseringwerker maakt duidelijke afspraken op papier met Pascal over schoolbezoek en gedrag thuis, met een afschrift naar de officier van justitie
21 november	Pascal gaat weer niet naar school, officiële waarschuwing volgt
1 december	Gesprek van reclasseringswerker met Pascal en zijn ouders over school
Medio december 2006	Ouders van Pascal nemen contact op met leerplichtambtenaar van de gemeente
22 december 2006	Jeugdreclasseringswerker spreekt met Pascal over schoolbezoek en drugsgebruik, dit n.a.v. vermoeden van De Praktijk (Brijderstichting). Verzoeker opperde het plan van een leerwerktraject
25 januari 2007	Gesprek jeugdreclasseringswerker met Pascal en zijn ouders. Plan voor Espeq is akkoord,
Januari 2007	Verzoeker zoekt contact met leerplichtambtenaar
5 maart 2007	Verzoeker gaat niet naar Espeq,
9 maart 2007	Gesprek van jeugdreclasseringswerker met Pascal en ouders, Pascal krijgt officiële aanwijzing om voor dagbesteding te zorgen
14 maart 2007	Verzoeker laat jeugdreclasseringswerker per brief weten dat situatie onhoudbaar is
19 maart 2007	Zorgmelding van Bureau Jeugdzorg aan Raad voor de kindbescherming en terugmelding aan de officier
4 april 2007	Raad liet ouders van Pascal weten dat een beschermingsonderzoek wordt gestart
25 april 2007	Verzoeker stuurde brief aan de gemeente over schooluitval Pascal en uitblijven actie

D. Reacties Bureau Jeugdzorg en andere betrokken instanties.

Bureau Jeugdzorg

In zijn brief van 24 september 2007 verzocht de Nationale ombudsman het bestuur van de Stichting Bureaus Jeugdzorg antwoord te geven op de algemene vragen over de gang van zaken bij jeugdreclassering en vervolgens aan te geven wat de gang van zaken was geweest in het geval van Pascal.

Het bestuur van Bureau Jeugdzorg liet de Nationale ombudsman bij brief van 22 oktober 2007 het volgende weten:

"De sector Jeugdreclassering van BJZNH voert verschillende wettelijke taken uit (zie artikel 10, eerst lid sub c en d van de Wet op de jeugdzorg (No. zie Achtergrond, onder 1.). Een van deze taken is het bieden van hulp en steun in het kader van een voorwaardelijke veroordeling voor de termijn van de voorwaarden.

Indien BJZNH, sector jeugdreclassering een taak als bedoeld in artikel 10, eerst lid sub c of d heeft gekregen, wijst BJZNH binnen vijf dagen een jeugd reclasseringwerker aan die met de feitelijke uitvoering van de taak wordt belast. Overigens was Pascal al in een eerder stadium, tijdens zijn detentie, bij BJZNH, sector jeugdreclassering terecht gekomen, dus was er in zijn geval al een jeugdreclasseringwerker aangewezen.

Verder dient BJZNH binnen zes weken een plan van aanpak op te stellen. In dit plan van aanpak is opgenomen:

- een beschrijving van de doelen die worden nagestreefd.
- de wijze waarop de doelen worden nagestreefd.
- een beschrijving van de voorgenomen activiteiten met betrekking tot de jeugdige.
- een vermelding van de wijze waarop de ouders, alsmede zijn sociale omgeving zal worden betrokken bij de werkzaamheden of waarom juist niet.
- een vermelding van het moment waarop het een en ander wordt geëvalueerd.

In het plan wordt tevens vermeld welke zorg voor de jeugdige en voor de met het gezag belaste ouder nodig is, onder vermelding van de wijze waarop de doelen die met de jeugdreclassering worden nagestreefd, samenhangen met de doelen van de zorg.

Per zaak wordt bekeken hoeveel contact er nodig wordt geacht. Gemiddeld is er een contactfrequentie van één keer per drie weken.

Indien BJZNH, sector jeugdreclassering een bepaalde behandeling of zorg nodig acht, wordt een indicatiebesluit afgegeven. BJZNH is belast met het stellen van indicaties conform artikel 5 Wjz. Indien BJZNH zorg waarop ingevolge de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten aanspraak bestaat, nodig acht, worden bij BJZNH deze indicaties door het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) voorbereidt. Het uiteindelijke indicatiebesluit wordt door BJZNH afgegeven."

De gang van zaken ingeval van Pascal

Vooraf wordt opgemerkt dat voor een succesvolle begeleiding door BJZNH, sector jeugdreclassering, het noodzakelijk is dat de jongere evenals de ouders en andere betrokken gemotiveerd zijn dan wel te motiveren zijn om mee te werken. Het is dus

niet alleen BJZNH, sector Jeugdreclassering van wie een inspanning moet worden verwacht.

Pascal was een jongen die moeilijk te motiveren was en zich niet aan gemaakt afspraken of aanwijzingen hield. Gezien zijn problematiek en houding was het zoeken naar een geschikte behandeling en behandelaar ingewikkeld. Ook voor een succesvolle behandeling is noodzakelijk dat een jeugdige bereid is mee te werken. Wij hechten er waarde aan dit vooraf op te merken, om duidelijk te maken dat, als het gaat om de vraag in hoeverre BJZNH, sector Jeugdreclassering in een zaak voortvarend heeft gehandeld, dit mede afhankelijk is van de bereidheid van de jeugdige en zijn omgeving.

Hierna zal een chronologisch verloop van de zaak worden gegeven. Het verloop zal zakelijk worden weergegeven, in die zin dat niet te veel in details wordt getreden over de inhoud van de gesprekken en problematiek van Pascal.

Chronologisch verloop van de zaak'

BJZNH, sector Jeugdreclassering krijgt in maart 2006, op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming, Pascal onder toezicht en begeleiding. Pascal verblijft op dat moment in de jeugdinrichting Doggershoek in het kader van de voorlopige hechtenis. Op 22 juni 2006 wordt de voorlopige hechtenis - onder voorwaarden - geschorst.

Begin augustus 2006 is het rapport met betrekking tot het persoonlijkheidsonderzoek van

Pascal beschikbaar gesteld aan BJZNH, sector Jeugdreclassering. In dit rapport wordt ambulante hulpverlening geadviseerd en als dat niet zou lukken een 3-voorzieningen instituut geadviseerd (wonen/werken, school, vrijetijdsbesteding vanuit een locatie).

Op 10 augustus 2006 volgt het vonnis. De uitspraak luidt als volgt: jeugddetentie voor de duur van 4 maanden met aftrek overeenkomstig artikel 27 Wetboek van Strafrecht waarvan 1 maand voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaren, waarbij als bijzondere voorwaarde is gesteld dat Pascal zich zal gedragen naar de aanwijzingen van BJZNH, sector Jeugdreclassering, zolang BJZNH, sector Jeugdreclassering dat noodzakelijk oordeelt, ook als dit inhoudt een behandeling bij een nader te bepalen instelling. De verdere invulling wordt derhalve aan BJZNH, sector Jeugdreclassering overgelaten.

Op 24 augustus 2006 heeft tussen een (vervangend)jeugdreclasseringswerker, Pascal en de ouders een gesprek plaats gevonden met als doel een basis te leggen voor het van de grond krijgen van een behandeling voor Pascal en ouders en te bespreken welke vorm dat zou kunnen hebben.

Op 12 september 2006 informeert de jeugdreclasseringswerker telefonisch hoe het met Pascal gaat. Pascal ziet op tegen het ondergaan van een behandeling en is van mening dat het niet nodig is.

Op 6 oktober 2006 heeft er een huisbezoek van de jeugdreclasseringswerker plaats gevonden. De uitkomst van het persoonlijkheidsonderzoek wordt met de ouders en Pascal en de mogelijkheden tot hulpverlening worden besproken. Ouders en Pascal geven te kennen het liefs naar de Praktijk willen. De Praktijk biedt onderzoek en (ambulante) behandeling van kinderen, jongeren en jongvolwassenen met (mogelijke) psychiatrische problemen. Indien nodig worden de gezinnen waarvan zij deel uitmaken bij het onderzoek en/of de behandeling betrokken. Afgesproken wordt dat de ouders via de huisarts een verwijzing vragen voor de Praktijk en vervolgens de

aanmelding bij de Praktijk doen. Vanuit BJZNH, sector Jeugdreclassering zal ook contact worden gezocht met de Praktijk om de situatie de benodigde behandeling door te spreken.

Op 31 oktober heeft er een gesprek met Pascal plaatsgevonden. Pascal laat weten graag zelfstandig te willen gaan wonen en een kamertraining te willen volgen. De jeugdreclasseringwerker geeft aan dat voor hij aan een kamertraining zou kunnen meedoen hij eerst moet aantonen zelfstandig en stevig genoeg te zijn om dat aan te kunnen. Tussen de jeugdreclasseringwerker en de heer K. zijn o.a. 10, 17 oktober, 7, 9 telefonische contacten geweest.

Ondertussen is door de jeugdreclasseringwerker diverse keren, tevergeefs, getracht contact met de Praktijk te zoeken. Op 9 november 2006 ontvangt de jeugdreclasseringwerker per email een reactie van de Praktijk. Tevens vindt er die dag een telefonisch overleg plaats over wat voor een traject ingezet zou moeten worden. Aangegeven wordt dat er een wachttijd van 5 á 6 maanden is. Voor een succesvolle behandeling is nodig dat iedereen gemotiveerd is. De Praktijk twijfelt of de behandeling van Pascal kan slagen. De jeugdreclasseringwerker dringt aan op een behandeling bij de Praktijk.

Op 14 november 2006 belt de moeder van Pascal, Pascal blijkt weggelopen te zijn. Twee dagen later belt de heer K. om te laten weten dat hij zich zorgen om Pascal maakt.

Op 17 november vindt er een gesprek met Pascal plaats en worden een aantal afspraken met hem gemaakt. Een kopie van de, op schrift gestelde afspraken wordt naar de officier van Justitie gestuurd. Vervolgens heeft er op 23 november nog een huisbezoek plaatsgevonden.

Ondanks de aanwijzingen gaat Pascal wederom niet naar school.

Op 28 november heeft een intakegesprek bij de Praktijk plaatsgevonden. Op 12 december 2006 laat de Praktijk weten dat ze een activerende begeleiding (artikel 7 Besluit zorgaanpak AWBZ) willen geven aan Pascal en het gezin. Voor de activerende begeleiding is een AWBZ-indicatie nodig en kan niet worden volstaat met een jeugdzorgindicatie. Zoals al opgemerkt worden deze voor BJZNH door het CIZ voorbereid. De jeugdreclasseringwerker realiseert zich dat niet en schrijft zelf kort na dit telefoongesprek een indicatie en stuurt deze door naar de kwaliteitsfunctionaris indicatiestelling van BJZNH in plaats van naar het CIZ.

De situatie van Pascal en de gezinssituatie blijft zorgelijk. Pascal weigert nog naar school te gaan en blijkt moeilijk gedrag vertonen. In december 2006 nemen de heer K. en de moeder van Pascal zelf contact op met de leerplichtambtenaar. Op 22 december 2006 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de jeugdreclasseringwerker, Pascal en de moeder van Pascal met als doel de situatie rond school te bespreken en de begeleiding door de Praktijk. Door een jongerenwerker, die af en toe gesprekken met Pascal voert, wordt in een gesprek met de ouders thuis besproken dat Espeq wellicht een optie voor Pascal is. ESPEQ opleidingsbedrijven is een onderneming die zich in de eerste plaats ten doel heeft gesteld om jonge mensen op te leiden voor een vak in de bouw-, hout-, schilder-, stukadoors-, en tegelbranche. Dit gebeurt in de vorm van een leer/werksituatie. Pascal

lijkt gemotiveerd en zou daar per 5 maart 2007 aan de slag kunnen gaan. E.e.a. wordt door vader op 17 januari 2007 met de jeugdreclasseringwerker besproken.

Op 25 januari 2007 wordt de jeugdreclasseringwerker door de kwaliteitsmedewerker indicatiestelling van BJZNH die belast is met het toetsen van het indicatiebesluit er op gewezen dat er een onjuiste indicatie is geschreven en dat deze door het CIZ dient te worden opgemaakt. Er wordt meteen contact gezocht met het CIZ en de benodigde stukken wordt toegestuurd aan het CIZ, locatie Alkmaar, Hierover wordt met de ouders gecommuniceerd door de jeugdreclasseringwerker.

Eind januari 2007 vindt een wisseling van de jeugdreclasseringwerker plaats. Op 23 februari 2007 heeft een gesprek tussen Pascal en de (nieuwe) jeugdreclasseringwerker plaatsgevonden over o.a. het starten bij Espeq. Op 5 maart 2007 blijkt Pascal toch niet bereid te zijn om naar het Espeq te gaan.

Op 9 maart 2007 informeert de jeugdreclasseringwerker bij de Praktijk of de indicatie van het CIZ al binnen is. Dit blijkt niet het geval te zijn. Uit navraag blijkt dat de aanvraag niet naar het CIZ kantoor in Alkmaar maar in Hoorn gestuurd had moeten worden en dat niet duidelijk is waar de aanvraag nu ligt. Op 14 maart 2007 wordt nogmaals contact gezocht met het CIZ. Het CIZ geeft aan spoedig een indicatie te zullen afgeven. De situatie wordt thuis steeds onhoudbaarder en de situatie rond Pascal steeds zorgelijker. BJZNH, sector Jeugdreclassering besluit eind maart een zorgmelding bij de Raad voor de Kinderbescherming te doen.

Op 1 mei 2007 komt het bericht dat Pascal is overleden.

De contacten tussen overige betrokken instantie

Zoals uit het voorgaande naar voren komt zijn de volgende instanties/personen verder betrokken geweest:

- Het Openbaar Ministerie
- De Praktijk
- Het CIZ
- leerplichtambtenaar
- jongeren begeleider
- de Raad voor de Kinderbescherming

Wij hopen dat uit het voorgaande overzicht voldoende naar voren komt in welke mate de instanties/personen betrokken waren. BJZNH verwijst hiervoor verder naar het reeds in het bezit van de heer K. zijnde contactjournaal.

De contacten met Pascal en zijn ouders.

Wij verwijzen hiervoor ook naar voorgaand overzicht. De contactfrequentie zowel met Pascal als met de ouder is, in vergelijking met andere zaken, hoog geweest. Vanuit BJZNH, sector Jeugdreclassering is getracht steeds te reageren op zorgsignalen van de ouders en zaken die tijdens gesprekken met Pascal zelf werden gesignaleerd.

De knelpunten in deze zaak en mogelijke verbeteringen

In deze zaak zijn een aantal knelpunten te benoemen:

"1. Zoals hiervoor al is opgemerkt was de situatie rond Pascal zorgelijk. Voor het slagen van de begeleiding en steun van BJZNH, sector Jeugdreclassering, maar ook voor het slagen van hulpverlening is noodzakelijk dat een jongere te motiveren is.

Daar ontbrak het hier zeer aan. De ouders hebben veel moeite gehad met de situatie rond Pascal en hebben soms een wat wisselende houding aangenomen met betrekking tot te nemen stappen met betrekking tot Pascal. Voor de desbetreffende jeugdreclasseringwerkers is het daarom niet eenvoudig geweest om de toegewezen taak goed uit te voeren en een geschikte behandeling te vinden.

2. Het tijdsverloop nadat besloten was dat Pascal en zijn ouders in behandeling zouden gaan bij De Praktijk. Op het moment van overlijden van Pascal was de behandeling bij De Praktijk nog steeds niet gestart.

Factoren hierbij zijn geweest: het duurde even voordat de jeugdreclasseringwerker contact met de juiste contactpersoon van De Praktijk had. De jeugdreclasseringwerker en contactpersoon van De Praktijk hebben een aantal keren tevergeefs getracht contact met elkaar te zoeken. Omdat De Praktijk activerende begeleiding wilde geven, diende daarvoor een indicatie te worden opgemaakt. De activerende begeleiding valt onder de AWBZ zorg. Deze indicatie diende daarom door het CIZ te worden voorbereid. De jeugdreclasseringwerker is voortvarend aan het werk gegaan met het schrijven van een indicatie, maar realiseerde zich niet dat dit een zogenaamde CIZ-indicatie was.

Eind januari 2007 werd zij daar door een medewerker van BJZNH belast met het toetsen van de (concepten) indicatiebesluiten op geweest. Er is vervolgens door de jeugdreclasseringwerker met spoed contact opgenomen met het CIZ. Vervolgens is de door het CIZ benodigde informatie naar het CIZ kantoor in Alkmaar gestuurd.

Nadat op 9 maart 2007 was gebleken dat De Praktijk de CIZ-indicatie nog niet binnen had, is door de jeugdreclasseringwerker contact met het CIZ gezocht. Daar bleek de aanvraag niet in het bestand voor te komen. Een mogelijke verklaring hiervoor was dat de stukken niet naar het kantoor van het CIZ in Alkmaar hadden moeten worden toegestuurd, maar aan het kantoor in Hoorn en dat de stukken door het kantoor Alkmaar naar Hoorn waren doorgestuurd, maar dat daarbij iets niet goed was gegaan. E.e.a. werd door het CIZ uitgezocht en met spoed afgehandeld, maar op het moment van overlijden was de indicatie nog niet rond. De indicatieprocedure heeft tenminste ruim 4 maanden in beslag genomen.

Wij betreuren de gang van zaken rond het afgeven van een juist indicatiebesluit en realiseren ons dat dit traject voor verbetering vatbaar is, ook voor wat betreft de scholing van de medewerkers en de samenwerking met het CIZ.

3. De wachtlijsten in de jeugdzorg. De Praktijk had aangegeven te maken te hebben met een wachtlijst van 5 tot 6 maanden. Uitgaande van de datum van het intakegesprek, had een behandeling daar waarschijnlijk dus op zijn vroegst in april/mei 2007 kunnen starten. De Praktijk is de enige instelling in de regio die zowel een individuele als activerende begeleiding hetgeen in casu het meest aangewezen was aanbiedt, zodat niet naar een andere instelling uitgeweken kon worden.

De bestaande wachtlijsten in de jeugdzorg is een gegeven waar BJZNH, behalve op de eigen wachtlijst, weinig invloed op heeft. Uiteraard doet BJZNH er al het mogelijke aan om zelf geen wachtlijsten te hebben en mee te denken over oplossingen voor de wachtlijsten elders in de jeugdzorg.

Conclusie

Met betrekking tot de klacht van de heer K., door u als volgt geformuleerd dat Bureau Jeugdzorg Noord-Holland, afdeling jeugdhulpverlening en jeugdreclassering, onvoldoende (voortvarend) actie heeft ondernomen om ter uitvoering van het vonnis van de rechtbank Alkmaar van 10 augustus 2006 de hulpverlening aan zijn zoon Pascal op gang te brengen zijn wij van mening dat deze klacht deels gegrond is.

BJZNH is van mening dat de gang van zaken rond het stellen van de juiste indicatie voor de door De Praktijk aangewezen activerende begeleiding niet goed is verlopen en te veel tijd in beslag heeft genomen. Hierbij wil BJZNH wel opmerken dat ook indien er wel snel een (juiste) indicatie was afgegeven, dit zeer waarschijnlijk er niet toe had geleid dat de behandeling al voor het overlijden van Pascal had kunnen starten gezien de wachtlijst bij De Praktijk. BJZNH is verder van mening dat uit het voorgaande niet zonder meer de conclusie kan worden getrokken dat BJZNH, sector Jeugdreclassering in het geheel niet voortvarend zou hebben gehandeld. Er is veel contact geweest met betrokkenen en de jeugd reclasseringwerker heeft zich zeer actief opgesteld in deze zaak.

Met betrekking tot uw vraag of indien wij van mening zijn dat indien de klacht van de heer K. (deels) gegrond is, of wij daarin aanleiding hebben gevonden tot enigerlei maatregel of actie ten behoeve van de heer K., dan wel meer in algemene zin, kunnen wij het volgende antwoorden.

Zoals al aangegeven heeft er in juni van dit jaar een gesprek met de heer K. plaatsgevonden over de gang van zaken rond Pascal.

Meer in algemene zin is BJZNH bezig kritisch de eigen organisatie te bekijken en te kijken waar verbeteringen doorgevoerd kunnen worden, waarbij ook aandacht bestaat voor het indicatieproces. Tevens probeert BJZNH daar waar mogelijk te zoeken naar oplossingen voor de wachtlijsten in de jeugdzorg. BJZNH is hierbij echter niet de enige speler in het veld en hierbij afhankelijk van de Provincie, zorgaanbieders, de Raad voor de Kinderbescherming en andere ketenpartners.

Wij vertrouwen erop uw vragen hiermee voldoende te hebben beantwoord. Indien dat niet het geval is of nu nog nadere informatie nodig heeft, vernemen wij dat graag van u.

Voor nadere informatie over de gang van zaken bij BJZNH, sector Jeugdreclassering kunt u zich richten tot de heer drs. B., sectormanager van de sector Jeugd reclassering.

Het Protocol Jeugd reclassering en een afschrift van het Hoofdproces indicatiestelling waren bij de brief gevoegd ter informatie (zie Bijlagen B., onder 5.).

Gesprekken

Op 21 november 2007 volgde er in het kader van het onderzoek een gesprek met de sectormanager Jeugdreclassering en de juriste van Bureau Jeugdzorg Noord-Holland en twee medewerkers van Bureau Nationale ombudsman. Van dit gesprek werd een verslag gemaakt. Uit dit verslag volgt hier de aanvullende informatie wat betreft de feitelijke gang van zaken bij de indicatiestelling.

| "De indicatiestelling:

Het probleem in deze zaak was onder meer dat er 2 indicatiestellingen nodig waren. De indicatie voor Pascal zelf kon BJJ zelf opstellen. Voor de hulpverlening aan de rest van het gezin was een indicatie op grond van de AWBZ via CIZ vereist. De betrokken medewerker had dit aanvankelijk niet onderkend en dat was niet goed. Maar het komt ook niet vaak voor.

Overigens had ook een indicatiebesluit via de huisarts heel snel kunnen worden afgegeven voor GGZ-hulp. Dit is wel verteld aan de vader van Pascal. Dit zal ook blijken uit de contactjournalen.

In die tijd was de besluitvorming op de indicatieaanvraag niet zo duidelijk geregeld bij BJJ Noord-Holland. Er was toen geen kwaliteitsmedewerker beschikbaar, die de indicatiestelling kon goedkeuren, zoals dat tegenwoordig vereist is. Nu is dat beter geregeld. Een verslag van hoe de gang van zaken nu is, wordt nog toegestuurd. Er zijn plannen om iemand van CIZ in te huren om de indicatiestelling voor het hele BJJ Noord-Holland. Dat zijn er bureaubreed best veel.

Toen werd de indicatiestelling voor de therapie in het gezin door BJJ doorgestuurd naar Bureau Hoorn. CIZ heeft meerdere vestigingen in Noord-Holland. Deze indicatieaanvraag werd via Alkmaar naar Amsterdam gestuurd en dat vertraagde het nemen van een beslissing. In ieder geval heeft het traject van de indicatiestelling de aandacht van Bureau Jeugdzorg."

Wat betreft de rolverdeling met de Raad voor de Kinderbescherming kwam in genoemd gesprek het volgende aan de orde.

"Raad voor de Kinderbescherming:

Elk advies in de strafzaak liep via de Raad voor de Kinderbescherming. In de bijlage bij de brief bevindt zich ook een samenwerkingsprotocol tussen de Raad en de BJJ. BJJ brengt eigenlijk alleen een preadvies uit. De raad adviseert aan de rechtbank in de strafzaken. De regie in de reclasseringszaak ligt bij de Raad voor de Kinderbescherming. In elke zaak wordt door de Raad een casusregisseur benoemd. Probleem met de Raad is wel dat deze zich niet aan de termijnen houdt.

De Raad kan ook aanwijzingen geven. Ditzelfde geldt voor de officier van Justitie.

Omdat de situatie thuis steeds zorgelijker werd en de ouders bij BJJ daarvan op de hoogte stelden, werd er wel een zorgmelding gedaan bij de Raad. Dit was medio maart 2007. Als de Raad het nodig vindt kan ze de rechtbank vragen om een ondertoezichtstelling en eventueel een uithuisplaatsing.

Zover is het niet gekomen. De brief van de Raad over de start van het onderzoek hiernaar kwam pas in april 2007. Probleem met dit soort zaken is wel dat, ook als de Raad met spoed een voorlopig o.t.s en u.h.p. had aangevraagd, er geen geschikte opvang mogelijk was.

De bedoeling was steeds behandelen, liefst in eigen omgeving en hem van daaruit verder helpen."

Er volgde een tweede gesprek tussen de juriste en de teamleider van de betrokken jeugdreclasseringwerker van Bureau Jeugdzorg Noord-Holland en twee medewerkers

van Bureau Nationale ombudsman op 10 december 2007. Uit dit gesprek, waarvan eveneens een verslag werd gemaakt, kwam nog de volgende informatie naar voren:

"De Jeugdofficier van Justitie

Op de terugmelding aan de Jeugdofficier had de jeugdreclassering geen reactie gekregen. Hun ervaring is dat in geval er geen sprake is van recidive een terugmelding geen hoge prioriteit heeft. Recidive bij Pascal was niet hard te maken. Hij had zich echter niet aan zijn afspraken gehouden en een aanwijzing van JR had geen effect gehad.

Soms wordt de Jeugdofficier ingeschakeld. De vraag is of een gesprek op het Parket helpt."

Verder liet een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming in een brief van 17 december 2007 de Nationale ombudsman in aanvulling op het gesprek nog het volgende weten:

"Uit mijn werkaantekeningen daterend van 2005, blijkt dat het convenant/crisisplaatsingen OTS-pupillen in justitiële jeugdinrichtingen (ingangsdatum juli 2002) aangeeft dat plaatsing van een onder toezicht gestelde jeugdige in een gesloten inrichting geschiedt op basis van BW 1 artikel 261, lid 3 dat luidt:

"voor plaatsing in een gesloten inrichting is een uitdrukkelijk daartoe strekkende machtiging van de kinderrechter vereist. Deze machtiging wordt slechts verleend indien zij vereist is wegens ernstige gedragsproblemen van de minderjarige".

Onder crisisplaatsing van een jeugdige in een gesloten inrichting wordt verstaan "de acute, zeer ernstig bedreigende situatie waarin de jeugdige zich bevindt, die ertoe leidt dat de jeugdige op zeer korte termijn uithuis geplaatst

moet worden teneinde deze dreiging te verminderen en voor wie plaatsing in een niet gesloten residentiële voorziening, gelet op de zwaarte van de zaak, niet mogelijk is, waardoor plaatsing in een gesloten justitiële inrichting geïndiceerd is.

De DJI draagt zorg voor plaatsing binnen een week na ontvangst van de stukken en beschikkingen voor de genoemde categorieën:

1. slachtoffer van gedwongen prostitutie
2. slachtoffer van een seksueel misdrijf
3. slachtoffer van geestelijke of lichamelijke mishandeling
4. een situatie waarin politiebemoeienis verdere escalatie van geweld van de jeugdige tegen zijn directe omgeving moet voor komen en waarin afgezien is van aangifte en strafrechtelijke vervolging wegens bloedverwantschap of angst voor represailles".

Ik realiseer mij dat deze werkaantekeningen oud zijn, de meest actuele gang van zaken zal bij de DJI op te vragen zijn. Waar het omgaat is dat de DJI een weging maakt in aangebrachte casuïstiek naar mate van ernst. In het geval van Pascal is niet deze mate van zware ernst ons duidelijk gemaakt. In de zaak van Pascal werd gemeld dat men hem had aangemeld voor begeleiding uit de Praktijk (ambulante vrijwillig) waarbij Pascal had aan gegeven te zullen gaan meewerken."

De Praktijk

Op 28 januari 2008 werd de heer E. lid van het College van Besuur van De Praktijk als informant gehoord. Dit gesprek had met name betrekking op de indicatiestelling en de aard van de te verlenen hulp. Uit dit gesprek bleek onder meer het volgende.

"De begeleiding van het gezin K. is niet op gang gekomen omdat de benodigde indicatiestelling niet op tijd werd afgegeven. Na een huisartsverwijzing vond er een intakegesprek plaats op 28 november 2007 op de locatie Hoorn. Pascal kwam daar met zijn moeder. Zij hebben gesproken met mw. C. Het leek het beste om het gezin activerende begeleiding te gaan bieden. Pascal stond zelf niet open voor hulp. Het was daarom belangrijk om via de gezinssituatie toegang tot hem te krijgen. Hierover vond ook overleg plaats met de reclasseringswerkster van BJZ. Voor dit intakegesprek plaats vond, had de familie K. een aanmeldformulier ingevuld.

De Praktijk begint pas met de hulpverlening als er een indicatiebesluit is afgegeven. De Praktijk kan niet eerder beginnen met de behandeling omdat deze dan niet gefinancierd wordt omdat er geen recht op deze hulpverlening bestaat.

Daarnaast moest er wel rekening worden gehouden met een wachtlijst bij De Praktijk. Pascal is op de wachtlijst geplaatst, echter de hulpverlening vangt pas aan na ontvangst van het indicatiebesluit.

De Praktijk heeft vaker met reclasseringsklanten te maken, ook vanuit de Doggershoek, waar Pascal vast heeft gezeten. In een aantal gevallen was er al contact met deze jeugdigen terwijl ze daar verbleven.

Op de vraag in hoeverre er verder nog aanbod is voor hulpverlening laat E. weten dat het aanbod beperkt is in Noord-Holland. Triversium, GGZ West/Friesland en Queeste biedt soortgelijke hulp als de GGZ-instellingen. Overal zijn wachtlijsten.

Op de vraag of De Praktijk aanvankelijk geen hulp wilde verlenen, zoals BJZ had aangegeven, laat de heer E. weten dat hem daarvan niets bekend is.

Aan de familie K. is op 28 december 2006 bericht gestuurd met een aanbod tot hulpverlening en aanwijzingen voor de aanvraag van een indicatiestelling voor BJZ. Tevens werd aangegeven dat het wenselijk was tussentijdse hulpverlening te starten.

Verder is in deze brief de suggestie gedaan om contact op te nemen met de Brijderstichting in verband met het vermoeden van middelengebruik door Pascal. De Brijderstichting is een stichting die hulp biedt bij verslavingsproblematiek.

De heer E. heeft na het overlijden van Pascal van de heer K. vernomen dat de familie K. in het verleden geen positieve ervaring had opgedaan met de Brijderstichting en daarom met dit advies niets heeft gedaan.

Als zorgaanbieder binnen het vrijwillige kader heb je geen middelen om af te dwingen dat je advies wordt opgevolgd. BJZ kan wel aanwijzingen geven. Voor zover de heer E. bekend is, is dit bij Pascal niet gebeurd.

Eigenlijk is de rol van De Praktijk beperkt geweest. Omdat er geen indicatiestelling was speelde De Praktijk nog geen rol. Wel heeft mw. C. toen de indicatiestelling niet tijdig kwam op een gegeven moment de jeugdreclasseringwerker van BJZ gebeld om te vragen waarom het zo lang duurde. BJZ is er toen wel achter aan gegaan.

Normaal geldt een termijn van zes weken waarbinnen beslist moet worden. Soms wordt indicatie geweigerd of niet aangevraagd. Als je niets hoort kan dat om die reden zijn. Als zorgaanbieder wil je wel weten wat er gebeurd is.

De ervaring bij De Praktijk (tot 1 januari 2007) is dat het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) de termijn van zes weken wel haalt. Via een elektronisch systeem ontvangt De Praktijk van hen bericht. Dit systeem werkt prima en voorkomt dat er vertraging ontstaat in de toezending. Op de website van CIZ staan protocollen hoe CIZ omgaat met verzoeken om indicatiestellingen.

Bij BJZ loopt de route anders. Vanaf 1 januari 2007 verloopt deze als volgt. Als er een indicatiestelling komt van CIZ, dan wordt deze eerst nog intern door BJZ beoordeeld en dan teruggezonden (niet elektronisch) naar CIZ.

Daarna volgt de elektronische route en ontvangt De Praktijk het bericht van CIZ.

Waarom het zo lang duurde in dit geval is voor De Praktijk niet helemaal duidelijk. Pas na het rappel van De Praktijk is er heel snel iets gebeurd.

Vanaf 1 januari 2008 is er overigens iets veranderd. Vanaf die datum kan de huisarts de indicatie voor GGZ hulp (ook thuisbehandeling) afgeven. In die zin is dit probleem van de vertraging in de indicatiestelling al opgelost (Zie route CIZ-BJZ-CIZ-De Praktijk).

De Praktijk ontving de indicatiestelling overigens pas op 3 mei 2007, dus na het overlijden van Pascal. Dit besluit was 16 april afgegeven. Dus het doorsturen leverde ook een vertraging van ruim twee weken op.

Op de vraag of er overbruggingszorg had kunnen worden verleend door De Praktijk antwoordt de heer E. positief. Als er om gevraagd was, was er wel een vorm van hulpverlening gestart. Er had bijvoorbeeld alvast begonnen kunnen worden met wekelijkse gesprekken, echter tijdens het intakegesprek is gesproken over de vertrouwenspersoon van Pascal, die deze overbrugging kon verzorgen en is dit met enthousiasme begroet door mevrouw C.

De overbruggingshulp werd nu door BJZ verleend. Ook had de Brijderstichting iets kunnen betekenen. Hoe die hulp er uitzag was bij De Praktijk niet bekend.

Raad voor de Kinderbescherming

Op 14 december 2007 vond een gesprek plaats met de Raad voor de Kinderbescherming. De betrokken medewerkers lieten onder meer het volgende weten:

"Na een toelichting van de onderzoeker over het onderzoek in deze zaak, schetst de heer O. de situatie in de periode dat Pascal gedetineerd was in JJI De Doggershoek in Den Helder. Hij noemt het zeer uitzonderlijk dat vader het voor elkaar heeft gekregen dat Pascal met weekendverlof naar huis mocht. Later wilde vader echter niet dat Pascal met een crisisplaatsing in een jeugdgevangenis zou komen, terwijl dat in de praktijk de enige mogelijkheid zou zijn.

Na een zorgmelding kan civielrechtelijk een gesloten plaatsing worden gerealiseerd door middel van een voorlopige ots door de Raad. Er moet dan wel sprake zijn van spoed, d.w.z. dat er dringend en onverwijld op die wijze een probleem wordt opgelost, bijvoorbeeld tussen een jeugdige en ouders.

De Raad kan een civielrechtelijk machtiging geven voor een gesloten plaatsing. Veelal wordt daarbij geplaatst in JJI De Doggershoek. De mate van urgentie wordt bepaald door de ernst van de situatie onder meer in geval van huiselijk geweld, of dat een kind

in een (levens)bedreigende situatie verkeert, bijvoorbeeld blijkend uit een verklaring van de politie.

Bij een terugmelding aan de Officier van Justitie, dat een jeugdige zich niet aan de opgelegde voorwaarden houdt, wordt er meestal niet direct "getuld", d.w.z. het voorwaardelijk strafdeel ten uitvoer gelegd. Zo werkt het niet in ons systeem.

Zorgmeldingen worden dagelijks bekeken en beoordeeld of er stappen moeten worden gezet. Daarbij wordt gekeken onder meer of er al hulpverlening/begeleiding is, motivatie van de jeugdige en ouders, de leeftijd van de jeugdige. Als ouders bellen, c.q. blijven bellen, kan dat van invloed zijn.

Richtlijn is dat binnen vijf dagen na de zorgmelding brieven worden gezonden om het beschermingsonderzoek te starten. Dat de brieven aan Pascals ouders pas na 15 dagen waren verzonden, had te maken met de situatie dat er eind maart 2007 een instroom was van civiele meldingen van 130%. Daardoor is er vertraging ontstaan. Dit is vader ook uitgelegd in het gesprek met hem in juni 2007.

In geval van Pascal waren er een aantal factoren zoals verblijf thuis, reclasseringscontact, vooruitzicht op hulp door De Praktijk en zijn leeftijd, die er niet op duiden dat direct ingrijpen noodzakelijk was, terwijl hij niet naar school ging en hij niet gemotiveerd was tot meewerken. Er was ook geen melding van de politie over zijn situatie. Verder was de vraag waar hij met een gesloten plaatsing terecht kon.

Toen vader telefonisch contact opnam over het beschermingsonderzoek was Pascal al overleden. Bij de Raad stond Pascal toen boven aan de lijst voor dit onderzoek. De uitkomst van dit onderzoek had kunnen zijn dat er een ots aangewezen was. De gezinsvoogd had, anders dan de jeugdreclassering, ook een gesloten crisisplaatsing kunnen realiseren. Daarvoor is een machtiging van de kinderrechter nodig.

Onder crisisplaatsing van een jeugdige wordt verstaan "de acute, zeer ernstig bedreigende situatie waarin de jeugdige zich bevindt, die ertoe leidt dat de jeugdige op zeer korte termijn uithuis geplaatst moet worden teneinde deze dreiging te verminderen en voor wie plaatsing in een niet gesloten residentiële voorziening, gelet op de zwaarte van de zaak, niet mogelijk is". DJI draagt zorg voor plaatsing binnen een week na ontvangst stukken en beschikking onder meer bij slachtoffers van gedwongen prostitutie, van een seksueel misdrijf en/of geestelijke of lichamelijke mishandeling. ook ingeval van politiebemoeienis bij geweld van jeugdige tegen zijn directe omgeving. DJI maakt een weging naar de mate van de ernst van de aangebrachte gevallen.

In het geval van Pascal is de Raad met de zorgmelding van de jeugdreclassering niet een zodanige mate van ernst duidelijk gemaakt dat een gesloten crisisplaatsing aangewezen was. Niemand wist eigenlijk in welke situatie Pascal verkeerde, ook nu nog niet."

Jeugdofficier van Justitie

Op 3 januari 2008 vond er een telefoongesprek plaats met de jeugdofficier van Justitie. In dit gesprek kwam het volgende aan de orde:

"De heer M. was de zaaksofficier in de strafzaak van Pascal. Pascals vader had aangifte gedaan met de bedoeling dat er hulp zou komen voor Pascal. Door een jeugdige strafrechtelijk te vervolgen en te detineren is er meestal de hoop dat door een dergelijke time-out de knop bij de jeugdige omgaat. Bij Pascal heeft dit kennelijk niet dit effect gehad.

Naar aanleiding van de informatie van deze strafzaak en met gegevens uit de administratie van Pascal heeft de heer M. in samenwerking met de burgemeester en de politie een bijeenkomst gehouden in het gemeentehuis in Stedebroek uit zorg wat er met drugs gaande was onder de jeugd. Alle ouders van de jongeren die op enige wijze genoemd waren in het strafrechtelijk onderzoek van Pascal waren per brief uitgenodigd. Ook de rector van het Martinus College, de school van vele jongeren, was aanwezig. De bedoeling van de bijeenkomst was om de ouders in algemene zin duidelijk te maken dat er drugsproblemen speelden. Het was bedoeld als "wake up call" om ouders te waarschuwen voor en te wijzen op de gevaren van druggebruik. Het ging vooral om speed (pep, amfetamine) en xtc, De ouders van Pascal waren niet uitgenodigd ter voorkoming van vermenging met het strafrechtelijk onderzoek en mogelijke confrontaties met de verschillende ouders. Hierover had hij overleg gehad met de advocaat van Pascal. De terugmeldingsbrief van de Jeugdreclassering d.d. 20 maart 2007 had hij gezien. Deze was m.n. informierend. De boodschap was voorlopig geen tenuitvoerlegging van het voorwaardelijke strafdeel, aangezien via de zorgmelding bij de Raad een beschermingsonderzoek was aangevraagd. hij zou hierover nader worden geïnformeerd. Daarna heeft hij niets meer gehoord tot het telefoongesprek met vader op 16-7-07.

Een gesprek met Pascal op het Parket leek hem weinig effect te hebben en de terugmelding gaf hiervoor geen aanleiding. Zonder jeugdreclassering kan een gesprek mogelijk contraproductief zijn voor haar rol. Het is wel mogelijk om met de betrokkene, jeugdreclassering en ovg een gesprek op het Parket te hebben. Hiervan wordt niet vaak gebruik gemaakt. Het inzetten van het civiele traject via de zorgmelding leek hem passender om eventueel met een ots tot een gesloten plaatsing van Pascal te komen. Het strafrechtelijk traject bood verder niet veel mogelijkheden, anders dan tenuitvoerlegging zaken van het voorwaardelijke strafdeel van 1 maand in een jeugdgevangenis.

Behalve de informatie in de terugmeldingsbrief had hij geen andere informatie over de situatie van Pascal in de laatste maanden.

Casus-overleg met onder meer de Raad vindt alleen plaats over nieuwe zaken. In het nieuwe jco support systeem, waarvoor Alkmaar pilot is, zijn meer mogelijkheden voor casusregie van de Raad in lopende zaken. Verder is de ketensamenwerking van diverse instanties, waaronder ook leerplichtambtenaar, in het veiligheidshuis in Den Helder als experiment beter gewaarborgd."

E. Behoorlijkheidscriteria Nationale ombudsman

Grond- en mensenrechten

Het discriminatieverbod

Een bestuursorgaan mag geen onderscheid maken naar godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook.

Het brief- en telefoongeheim

Een bestuursorgaan mag geen kennis nemen van de inhoud van brieven en telefoongesprekken, behalve bij de in de wet bepaalde gevallen.

Het huisrecht

Een bestuursorgaan mag zij niet binnentreden in een woning tegen de wil van de bewoner, buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen.

Privacy- Recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.

Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.

Het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming

Een bestuursorgaan mag niemand zijn vrijheid ontnemen, buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen

Materiële behoorlijkheid

Het verbod van misbruik van bevoegdheid

Het bestuursorgaan mag zijn bevoegdheid niet gebruiken voor een ander doel dan waartoe die bevoegdheid is gegeven.

Het redelijkheidvereiste

Het bestuursorgaan weegt de in het geding zijnde belangen tegen elkaar af. De uitkomst hiervan mag niet onredelijk zijn.

Het evenredigheidsvereiste

Het bestuursorgaan mag voor het bereiken van een doel geen middel aanwenden dat voor de betrokkenen onnodig bezwarend. Het middel moet in evenredige verhouding staan tot dat doel.

Coulance

Er is ruimte voor coulance in situaties waarbij ten gevolge van vermoedelijke maar onbewezen fouten van bestuursorganen burgers uitgaven in geld of investeringen in tijd hebben gedaan.

Rechtszekerheid

- I. Een bestuursorgaan dien gevolg te geven aan rechterlijke uitspraken.
- II. Gerechtaardigde verwachtingen van burgers en organisaties jegens een overheid behoren door die overheid te worden gehonoreerd.

Gelijkheid

Het bestuursorgaan behandelt gelijke gevallen gelijk en ongelijke gevallen ongelijk al naar gelang zij van elkaar verschillen.

Formele behoorlijkheid

Onpartijdigheid/onvooringenomenheid

Een bestuursorgaan stelt zich actief op om iedere vorm van een vooropgezette mening of de schijn van partijdigheid te vermijden.

Hoor en wederhoor

Het bestuursorgaan stelt de betrokkenen in staat te worden gehoord bij de voorbereiding van een handeling of beslissing betrokkenen. .

Motivering

Het handelen van een bestuursorgaan wordt feitelijk en logisch gedragen door een kenbare motivering.

Fair play

Een bestuursorgaan moet burger de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten.

Zorgvuldigheid: instructienormen*Voortvarendheid*

Een bestuursorgaan moet slagvaardig en met voldoende snelheid optreden.

Administratieve nauwkeurigheid

Het bestuursorgaan moet secuur werken.

Actieve en adequate informatieverstrekking

Het bestuursorgaan voorziet vereiste burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie.

Actieve en adequate informatieverwerving

Het bestuursorgaan vereiste verwerft bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie.

Adequate organisatorische voorzieningen

Het bestuursorgaan dient zijn administratieve beheer en organisatorisch functioneren in te richten op een wijze die behoorlijke dienstverlening aan burgers verzekert.

Correcte bejegening

I. Het bestuursorgaan respecteert de burger als mens en behandelt hen beleefd.

II. Het bestuursorgaan stelt zich in de bejegening van burgers hulpvaardig op.

Professionaliteit

Ambtenaren met een bijzondere training of opleiding handelen jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep.

Bijzondere zorg

Het bestuursorgaan verleent aan personen die onder zijn hoede zijn geplaatst de zorg waarvoor deze personen, vanwege die bijzondere positie, op het bestuursorgaan zijn aangewezen.